

Խ.Ս.Հ.Ս.

Հ.Ս.Խ.Հ.

Պլանիտարների բոլոր յերկրների, միացե՛ք.

== ՆԱԽԱԿՈ- ՉԻԿՆԵՐԻ ==

ՔԱՂՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

(Ուսուցման 1-ից յեզ 2-րդ տարիների համար)

55-23

-23

ՀՐԱՏ. ՀԱՅԿ. ՀՐԱՁԻԳ ԴԻՂԻԶԻԱՅԻ ՔԱՂՔԱԺՆԻ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1926 թ.

1 MAR 2010

Խ Ս Հ Մ.

Հ. Ս. ԽՀ.

Պրոլետարներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք.

300

2664-ԾՐ

== ՆԱԽԱԿՈ-

ՉԻԿՆԵՐԻ ==

1299
ՔԱՂՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Բացառազրով յեզ մերսղական ցուցումներով

(Պատուցման Լ-ից յեզ 2-րդ տարիների համար)

ՀՐԱՏ. ՀԱՅԿ. ՀՐԱԶԻԻ ԴԻՎԻԶԻԱՅԻ ՔԱՂԲԱԺԵԻ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1926 թ.

10 JUL 2013

41.284

00

18-4000

Շարված է «ԼԻՆՈՏԻՊՈՎ»

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏՐԵՍՏԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՐԱՆ

Գրառ. 265բ.

Պատ. 1:06

Տիբ. 350

ՅԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ

Ներկա ժողովածուն պարունակում է իր մեջ նախակոչիկների քաղաքապետներին առաջին և յերկրորդ տարվա ուսուցման ծրագիր, բացատրագիր այդ պարապմունքների վերաբերյալ և մեթոդական ցուցումներ նախակոչիկների քաղղեկների համար:

Յուրաքանչյուր քաղղեկ պետք է լիովին յուրացնի բացատրագիրն ու ցուցումները և լավ ծանոթանա յերկամյա ծրագրի բովանդակությանը, վորպեսզի պարզ պատկերացնի իրեն նախակոչիկի ստանալիք գիտելիքների ծավալն ու նրանց հետ պարապմունքներ վարելու մեթոդները:

Վերջնական հաշվով նախակոչիկների համար տարվող քաղաքապետները, վորոնք նրանցից գիտակից քաղաքացի յեն պատրաստում, և այդ քաղաքացիները վորոչ ժամանակից հետո բանվորադուրացիական կարմիր բանակի շարքերն են մտնելու պաշտպանելու համար բանվորների և դյուրացիների շահերը,

պետք է տան. 1) քաղաքական գիտակցութիւն, վոր անհրաժեշտ է նախակոչիկին, վորպէս քաղաքացու և մարտիկի.

2) Հաստատուն հիմք պիտի տան հայտնաբերելու համար ռազմական գիտակից կարգապահութիւն, վորը կազմակերպութեան հիմքն ու հաղթանակի յերաշխիքն է հանդիսանում:

Հայկ. Դիվ. Քաղբաժնի Ագիտպրոպանա

Ն Ա Խ Ա Գ Ի Ծ

ՆԱԽԱԿՈՉԻԿՆԵՐԻ 30 ԺԱՄՅԱ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ-
ՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ՝ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐ-
ՎԱ ՀԱՄԱՐ

1. Ինչո՞ւ յես դու կանչված նախադրուկաչյան պատրաստութեան.

2. Նախակոչիկի պարտականութիւնները.

3. Ուսուցումն՝ հավաքութենէրում և հավաքութենէրից դուրս.

4. Կարմիր Բանակը, վորպէս պահակ ԽՍՀՄ-ի.

5. Ինչպե՞ս բանվորներն ու գյուղացիներն իշխանութիւնն առան իրանց ձեռքը.

6. Խորհրդային իշխանութեան առաջացումըն Անդրկովկասում և Հայաստանում.

7. Քաղաքացիական կռիւ սկիզբը և կարմիր գվարդիան.

8. Քաղաքացիական կռիւը.

9. Սպիտակ բանակները՝ յուս և ոտարագլէ կապիտալիստներէ սպասում.

10. ՌԿԿ (Բ) քաղաքացիական կռիւում.

11. Կարմիր բանակը խաղաղ վիճակում .
 12. Խորհրդային իշխանությունը՝ բան-
վորների ու գյուղացիների իշխանությունն է :
 13. Լենինը և ՌԿԿ (բ) :
 14. » » »
 15. » » »
 16. Նոր պատերազմների վտանգը .
 17. Մեր հարեանները—Լեհաստան, Ռու-
սիինիա և ուրիշները .
 18. Մեր բարեկամները .
 19. Նախակոչիկր տանը :
-

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

ՆԱԽԱԿՈՁԻԿՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՌԱՋԻՆ
ՅԵՎ ՅԵՐԿՐՈՐԴՏԱՐԻՆԵՐԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ

Նախակոչիկներին քաղաքական պարագլ-
մունքների համար հատկացված է՝ ուսուցման
առաջին տարին՝ 30 ժամ, յերկրորդ տարին՝ 45
ժամ : Ծրագրներում վորոշված է . առաջին
տարվա համար՝ 19 զրույց, յերկրորդ տարվա
համար՝ 37 :

Մնացած բոլոր ժամերը պետք է հատկաց-
վեն ընթացիկ խնդիրներին ու կրկնություն-
ներին : Յերկու ծրագիրներն ել մաքսիմալ
չափով ուղղմանացված են . այդ ծրա-
գիրներում շատ քիչ կան «քաղաքացիա-
կան» խնդիրներ (թեմաներ) : Պետք է աշխա-
տել, վոր քաղպարագլմունքներին հատկացված
ժամերը լիապես ոգտագործվեն ծրագրի թե-
մաների համար :

Բոլոր գյուղացիական «հարցերը», ինչ-
պես, որինակ, հարկային, ապահովագրա-
կան, գյուղատնտեսական, կոոպերացիայի

հարցերը, պետք է իրանց լուծումն ստանան արտադարձական աշխատանքի կարգով: Պետք է նկատի առնել նաև տվյալ շրջանի պայմանները: Այսպես որինակ, յեթե տվյալ շրջանում տեղի յե ունեցել անբերրիություն, կամ շատ սուր է հողաչինարարական, փայտեղեն ստանալու, հարկերը գանձելու հարցը և այլն, անհրաժեշտ է մեկ կամ յերկու զրույց հասկացնել այդ հարցերի վերլուծման և պարզաբանության:

Միության մեջ մանուկ բոլոր հանրապետությունների մասին, տեղեկություններ տալու համար հասկացված է մեկ զրույց, վորի միջոցին ամենից շատ տեղեկություններ հաղորդվում են ՌԽՖՍՀ մասին: Նայած թե, վոր հանրապետության մեջ է տեղի ունենում նախագորակոչյան ուսուցումը, պետք է մի զրույց ել հասկացնել տվյալ հանրապետության մասին ծանոթություններ տալու համար: Այդ զրույցների ծրագիրները մշակվում են ПУОП-ները:

Ունենալով 11 լրացուցիչ զրույցներ առաջին տարվա համար և ութ զրույց՝ յերկրորդ տարվա համար, կարելի յե մի քանի ժամեր հասկացնել տեղական բնույթ ունեցող զրույց-

ներին, յերկուդ չունենալով, վոր ծրագիրը դրանով կարող է տուժել:

Քաղղեկներն ու խմբակավարներն հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնեն, վոր նախակոչիկները դաստիարակվեն, վորպես կարմիր բանակի՝ ռազմականորեն, կարգապահ ապագա մարտիկներ: Հավաքույթների ժամանակ նախակոչիկներին պետք է պատմատեղ կարգապահության տարրեր:

ՌԼԿՅՅՄ անգամներից նշանակված ամեն մի քաղղեկ և խմբակավար պետք է կարգապահության և ռազմական դաստիարակության որինակ լինի:

Ավագ քաղղեկները, վորոնք նշանակված են նախակոչիկների հետ քաղպարապմունքներ տանելու համար, պարտավոր են ամեն որ սիստեմաբար հրահանգել կոմյերիտական խմբակավարներին: Առանց այդպիսի հրահանգման՝ ծրագիրը կիսատ-պոստ կը լինի:

Չպետք է աշխատել քաղպարապմունքներ կապել (կոմպլեքսացնել) հանրակրթական առարկաների հետ. այս խնդիրը կոմյերիտության անդամ-խմբակավարի ուժից վեր կը լինի: Ավելի լավ է զրույցները տանել՝ գործադրելով զննական (դիտողական) միջոցներ: Նպատակահարմար չե անընդհատ 2 ժամ իրար

յետեւից պարապել քաղաքական նյութաւորներ-
ներով, մանավանդ առաջին անգամները: Նա-
խակոչիկները չեն կարող 2 ժամ անընդհատ լար-
ված ուշադրութեամբ զբաղվել, և դրա համար ել
խմբակավարներն ստիպված կը լինին նույնը
չատ անգամ կրկնելու:

Ծրագրի կիրառման հաջողութիւնը գրե-
խափորապէս կախված է, թե խմբակավար-կոմ-
սոմոլիստներն ի՞նչ չափով ու ինչ վորակի հրա-
հանգներ կատանան:

Ավագ քաղցեկները պետք է հրահանգելու
համար հիմնավոր կերպով պատրաստվեն և
վորքան հնար է լրիվ ու լայնորեն տանեն խմբա-
կավարներին հետ հրահանգութեան պարապ-
մունքները:

Հ. Ռ-Հ խորհրդի ագիտպրոպագանդի պետի
տեղակալ՝ ԶՈՐԻՆ

Դպրոցա-Ծրագրային պետի ժամ. պաշ-
տոնակատար՝ ՇՈՒԲԻՆ

Ճիշտ է՝ Ագիտպրոպագանդի քարտուղարի
ժամ. պաշտոնակատար՝ ԲԻԼԵՅԵՎ

ՆԱԽԱԿՈՁԻԿՆԵՐԻ ՔԱՂՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ- ՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐՎԱ ՀԱՄԱՐ

1. ԻՆՉՈ՞Ւ ՅԵՍ ԴՈՒ ԿԱՆՉՎԱԾ ՆԱԽԱԶՈՐԱ- ԿՈՉՅԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅԱՆ

Կարմիր Բանակը հարկավոր է ԽՍՀՄ պաշտ
պանութեան համար:

Բանակում կարմիր բանակայիններին սո-
վորեցնում են ռազմական գործ և քաղաքական
զրազիտութիւն:

Խորհրդային կառավարութիւնը՝ վոր-
պետի բանվորներին ու դյուղացիներին խա-
ղաղ աշխատանքից, վորքան կարելի յէ, կարճ
ժամանակով կարի, բանակը կրճատել է մինչև
հնարավորութեան ծայրագույն սահմանները:
Կրճատված է նաև բանակում ծառայելու ժա-
մանակը, ցարական հին բանակի համեմատու-
թեամբ: Զինվորական գործը շատ բարդացել է:
Ուստի և անհրաժեշտ է, վոր ամեն մի բանվոր
և դյուղացի՝ նախքան բանակի շարքերը կանչ-
վելը, իմանա ռազմական գործի և քաղաքա-

կան գրագիտութեան հիմունքները: Դրա համար ել մտքոված և նախագորակոչյան պատրաստութիւն:

Յերիտասարգութիւնը մինչև 19 տարեկան հասակը պետք է անցնի սկզբնական նախագորակոչյան պատրաստութեանը, իսկ 19 տարեկանից սկսած նախագորակոչյան պատրաստութիւն ձեռք է բերվում վարժակայաններում: Վարժակայաններում բանվոր-գյուղացիական յերիտասարգութիւնը պատրաստվում է մտնելու Կարմիր Բանակը, սովորելով ռազմական գործը և քաղաքական գրագիտութիւն:

2. ՆԱԽԱԿՈՉԻԿԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Նախակոչիկը պետք է նախապատրաստվի Կարմիր Բանակում ծառայելու համար: Լավ յուրացնել ռազմական գործի և քաղգրագիտութեան վերաբերյալ սկզբնական գիտելիքները, վորոնք ավանդվում են վարժակայաններում, — հա նախակոչիկի առաջին պարտականութիւնը:

Խորհրդային Միութեան հարկավոր է լավ ռազմունակ Կարմիր բանակ: Վատ նախապատրաստված նախակոչիկը վատ էլ կարմիր բանակային կը լինի:

Յերկրորդ պարտականութիւնն է՝ լինել կարգապահ:

Առանց կարգապահութեան չի կարող գոյութիւն ունենալ և վոչ մի կազմակերպութիւն, առավել ևս ռազմական կազմակերպութիւն: Կարմիր Բանակը, այն է՝ զինված բանվորներն ու գյուղացիները, վոր կոչված են պաշտպանելու ԽՍՀՄ, — պետք է որ լինակ լինի կարգապահութեան:

Առանց հաստատուն կարգապահութեան, առանց ներքին կյանքի կարգ-կանոնի ճշգրիտ պահանջութեան, առանց պետերի հրամանները ճշտորեն կատարելու՝ Կարմիր Բանակը գոյութիւն ունենալ չի կարող: Նախակոչիկին պետք է նախապատրաստութեան ժամանակ կարգապահական ունակութիւններին ընտելացնել: Նախ վորպեսզի նախակոչիկն ապագայում բանակում յեղած ժամանակ նախապատրաստված լինի գիտակցորեն պահպանելու կարգապահութիւնը, և յերկրորդ՝ վորովհետեւ առանց դրան չի կարելի ուսուցման գործը կանոնավոր վարել նաև նախագորակոչյան կայանում:

Առաջին իսկ հավաքույթներէց սկսած՝ պետք է ընտելանալ ճշտորեն կատարել բոլոր հրամանները, իր պետի բոլոր կարգադրու-

թյունները: Լավ կարգապահ նախակոչիկը նաև
լավ կարմիր բանակային կլինի:

3. ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ՀԱՎԱՔՈՒՅԹՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՎԱՔՈՒՅԹՆԵՐԻՑ ԴՈՒՐՍ

Կապիտալիստական պետությունները կա-
րող են յուրաքանչյուր բոլոր հարձակվել մեզ
վրա: Պետք է պատրաստ լինել ԽՍՀՄ պաշտ-
պանելու համար: Դրա համար առաջին հերթին
պետք է սովորել ռազմական գործը: Խորհրդա-
յին կառավարությունը և կոմունիստական
կուսակցությունը հոգ են տանում, վոր Կար-
միր բանակը լինի սպառազինված, հագված և
ունենա այն բոլորը, ինչ վոր անհրաժեշտ է:
Նախակոչիկը հավաքույթներում պետք է ու-
շադրությամբ սովորի ռազմական գործը:

Առանց վարժուելու չես կարող սովորել հրա-
ցան, զնդացիր և թնդանոթ բանեցնելը: Աշխա-
տավորության ազատագրության գործին ա-
մենից նվիրված մարտիկն առանց վարժվելու
չի կարող թշնամուն հաղթել: Պետք է սովորել
ճանաչել թե ո՞վ է աշխատավորության թշնա-
մին և թե ի՞նչպես պետք է հարվածել այդ
թշնամուն մարտում: Մարտում ավելի շատ
ընկնում են անվարժ մարտիկները: Նախակո-
չիկը պետք է հավաքույթներում լավ սովորի,

և տանր վարժվի ու կատարելագործվի: Տանր
նախակոչիկին ողնության են գալիս տեղական
կուսակցական և կոմյերիտական կազմակեր-
պությունները, խրճիթ-ընթերցարանը և ռազ-
մական անկյունը:

4. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ, ՎՈՐՊԵՍ ՊԱՀԱԿ ԽՍՀՄ-ի

ԽՍՀՄ-ն խաղաղ աշխատանքի պետու-
թյուն է: Խորհրդային յերկրի բանվորներն ու
գյուղացիներն իրանց աշխատանքով բարվո-
քում են իրանց վիճակը:

Խորհրդային պետությունը չի ձգտում նը-
վաճելու և ստրկացնելու ուրիշ ժողովուրդներ:
Նա ձգտում է խաղաղություն պահպանել իր
հարևանների հետ: Համաշխարհային բուր-
ժուազիան առում է ԽՍՀՄ-ին և սպասում է
հարմար դեպքի, վոր մեզ վրա հարձակվի:
Բանվորների և գյուղացիների խաղաղ աշխա-
տանքի պահակ է կանգնած Կարմիր բանակը:
Քաղաքացիական կռիվ չըջանում Կարմիր բա-
նակը հետ մղեց համաշխարհային բուրժուա-
զիայի բոլոր գրոհները և պաշտպանեց խորհր-
դային յերկիրը: Ինչքան ուժեղ լինի Կարմիր
բանակը, այնքան քիչ կը հարձակվեն ԽՍՀՄ-ի
վրա:

Նախադրելիքը սովորելով սաղմակա՛ն գործը, կատարելով զինվորական բոլոր կանոնադրությունների պահանջները, կանգնած և վորպես ԽՍՀՄ-ի պահակ:

5. ԲԱՆՎՈՐՆԵՐՆ ՈՒ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆԵՐԸ ԻՆՉՊԵՍ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ԻՐԱՆՅ ՉԵՌՔՆ ԱՌԱՆ

Հեշտ չէր բանվորների ու գյուղացիների համար ստեղծել իրանց պետությունը ու իրանց կարմիր Բանակը: Թե՛ գյուղացիները, թե՛ բանվորները քանիցս փորձ են արել կալվածատերերի և կապիտալիստների ճնշումն ու չահագործությունը նվազեցնելու: Միայն 1917 թ. փետրվարին ապստամբված բանվորներն ու գյուղացիները թոթափեցին Նիկոլայ 2-ի արյունոտ ինքնակալության լուծը: Այդ ժամանակ գեո վերջացած չէր իմպերալիստական պատերազմը, վորին մասնակցում էր նաև Ռուսաստանը: Վորովհետեւ բանվորները բավարար չափով չէին նախապատրաստված և կազմակերպված, ուստի և իշխանությունն անցավ բուրժուազիայի ձեռքը:

Բուրժուական կառավարությունը չըկարողացավ և չցանկացավ պատերազմին վերջ դնել և պատերազմի չորհիվ քայքայված և

ավերված յերկրին խաղաղություն և հաց տալ: Բանակը նորից մղեցին պատերազմի մեջ՝ ոռւս և ոտաբազգի կապիտալիստների շահերի համար: Կապիտալիստները շարունակում էին չահագործել և կեղեքել բանվորներին: Հոգը մնում էր կալվածատերերի ձեռքին:

Գյուղացիական կոմիտեները ձեռքակալվում էին բուրժուական կառավարության ձեռքով: 1917 թվականի հոկտեմբերի 25-ին Լենինգրադի ապստամբած բանվորները, նավաստիները և զինվորները ՌԿԿ (Բ) ղեկավարությամբ և բնկ. Լենինի գլխավորությամբ տապալեցին Կերենսկու բուրժուական կառավարությունը: Բանվորներն ու գյուղացիները նման ապստամբություններ բարձրացրին ամբողջ յերկրում: Բովանդակ յերկրում իշխանությունը խորհուրդների ձեռքն անցավ:

6. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ ԱՆԴԻԿՈՎԱՍՍՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ:

Ռուսաստանում խորհրդային իշխանությունը հաստատվելուց հետո՝ Անդրկովկասի հակահեղափոխականները, զաչնակցականների մենչևիկների և մուսաֆաթիստների առաջնորդությամբ Անդրկովկասը անջատեցին հե-

զափոխական Ռուսաստանից: Վրաստանի, Հայաստանի և Ադրբեջանի բանվորները, կոմունիստների առաջնորդութամբ կատաղի կռիվներ մղեցին այդ հակահեղափոխական կուսակցութունների դեմ, մինչև վոր Անդրկովկասն ել խորհրդային յերկիր դարձավ և իր հոգար կամքով մտավ Խ. Ս. Հ. Միության մեջ:

Ադրբեջանի խորհրդայնացումը տեղի ունեցավ 1920 թ. ապրիլի 29-ին, Հայաստանինը՝ 1920 թ. նոյեմբերի 29-ին, իսկ Վրաստանինը՝ 1921 թ. փետրվարի 25-ին:

Հայաստանի խորհրդայնացումից առաջ, յերկրի իշխանությունը գտնվում էր խմբապետական դաշնակցական կուսակցության ձեռքին: Դաշնակների ուրք Հայաստանի աշխատավորները ծայր աստիճան աղքատացել էյին և ուժասպառ յեղել անվերջ կռիվներից: Դաշնակները միշտ պատերազմներ էյին մղում իրանց հարևանների՝ վրացիների, թուրքերի և տաճիկների դեմ: Այդ պատերազմների հետևանքն էր լինում սով, գաղթականություն և հիվանդություններ: Խմբապետները իրենց ուզած ձևով թալանում և ահաբեկում էյին ժողովրդին: Դպրոցները փակ էյին, Հայաստանը կտրված էր արտաքին աշխարհից և չըջապատված թշնամիներով: Աշխատավորների դրու-

թյունը անտանելի էր: Այդ պատճառով 1920 թվի մայիսին Հայաստանի բանվորներն ու գյուղացիները ապստամբություն բարձրացրին Լենինականում, (նախկին Ալեքպոլում) նոր Բայազետում, Դիլիջանում, Կարսում և մի շարք այլ վայրերում և պահանջեցին հաստատել խորհրդային իշխանություն: Բայց բոլոր այդ շարժումները դեռ լավ կազմակերպված չէյին, դրա համար ել դաշնակներին հաջողվեց ժամանակավորապես ճնշել ապստամբությունը:

Նրանք դընդակահարեցին և բանտարկեցին Հայաստանի աշխատավորության լավագույն ներկայացուցիչներին:

Հայաստանի բանվորների և գյուղացիների դրությունը ավելի յեվս վատացավ և նույն 1920 թվի նոյեմբերին Ղազախի աշխատավոր գյուղացիությունը նորից ապստամբվեց դաշնակների դեմ. հեղափոխական գյուղացիներին ոգնության հասավ Կարմիր Բանակը և նոյեմբերի 29-ին Հայաստանում հաստատվեց խորհրդային իշխանություն:

7. ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՍԿԶԲՆԱ- ՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԿԱՐՄԻՐ ԳՎԱՐԴԻԱՆ

Կապիտալիստները, կալվածատերերը և ցարի գեներալները չեյին կարող հաշտ աչքով նայել բանվորների և գյուղացիների իշխանութ-
յան գոյության վրա, այն բանվորների և գյուղացիների, վորոնք նրանցից խել էյին իշ-
խանությունը, հողը, Փաբրիկներն ու գործա-
րանները: Կապիտալիստները, գեներալները և
կալվածատերերն սկսեցին ցարական սպանե-
րից, կազակներից, և կուլակներից-գինված ուժ
պատրաստել՝ խորհրդային իշխանությունը
տապալելու և նախկին կարգերը վերականգնե-
լու համար: Ամբողջ համաշխարհային կապի-
տալն ոգնում էր ունւս սպիտակ գվարդիական-
ներին:

Յերիտասարդ խորհրդային հանրապետու-
թյունն իր գոյության առաջին օրերից սկսած
պետք էր սպիտակ գվարդիականների գինված
ուժերին դեմ կենար: Կարմիր գվարդիան յերի-
տասարդ խորհրդային Հանրապետության
առաջին գինված ուժն էր: Բանվորական կար-
միր գվարդիան փետրվարյան հեղափոխու-
թյունից հետո՝ սկսեց ստեղծվել Լենինգրադի
գործարաններում և Փաբրիկներում, իսկ հետո

է՛լ մյուս քաղաքներում: Հոկտեմբերյան հե-
ղաշջման ժամանակ արդեն կային Կարմիր
գվարդիայի բազմաթիվ ջոկատներ, վորոնք
կազմված էյին բանվորներից, կամավոր-նա-
կասիրներից և գինվորներից: Կարմիր գվար-
դիան գործոն մասնակցություն ունեցավ Հոկ-
տեմբերյան հեղափոխության մեջ. նա ջարդեց
Կերենսկու կոզակների ջոկատները և Հարավ-
Արևելքում հաջողությամբ կոխվ մղեց Կալե-
շինի դեմ:

8. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՅԵՐԿԻՐԸ ԿՐԱԿԵ ՈՂԱԿՈՒՄ

1919 թ. խորհրդային յերկիրը գտնվում էր
սպիտակ բանակների ողակում: Սիբիրի կողմից
հարձակում էր գործում ծովակալ Կոլչակի բա-
նակը, Ռուսաստանի հարավ-արևելքից՝ գեներ-
ալ Դենիկինը, Լենինգրադին մոտենում էր գե-
ներալ Յուդենիչը: Ամբողջ Սիբիրը, Ուկրա-
նան կտրված էյին: Գեներալ Դենիկինի բանա-
կը գրավել էր Ուրյոլ քաղաքը: Խորհրդային
հանրապետության պաշտպանության համար
վտտի կանգնեց բովանդակ աշխատավոր ժողո-
վուրդը: Կարմիր Բանակի հերոսությունը և
ինքնագոհությունը ճեղքեց բազմաթիվ թշնա-
միների ողակը և ազատեց խորհրդային հանրա-
պետությունը:

Նախակոչիկը պետք է սովորի Կարմիր բանակի պատմությունը և հմտությունն ձեռք բերել կովեյու ՍՍՀՄ-ի թշնամիների դեմ: Աշխատավորության ազատագրության գործին նվիրվածությունը, խիզախությունն ու հերոսությունը, ռազմական գործի գիտությունը սրանք են, վոր Կարմիր Բանակը դարձնում են անպարտելի:

Հայկական Կարմիր Բանակն էլ քաղաքացիական կռիվների պատմություն ունի: Դաշնակների ժամանակ նրանց զորքը զբաղված էր թուրք գյուղացիներին կոտորելով և գյուղերը թալանելով: Նրա մեջ կարգապահություն չկար, և նա խմբապետների ձեռքին խաղալիք էր: Կանոնավոր զորքերի դեմ կովել նա չէր կարող:

Դաշնակների բանակը ջարդ ու փշուր յեղավ 1920 թվին տաճկական փոքրաթիվ գիւնվորների կողմից:

Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո, բանվորագյուղացիական իշխանությունը դաշնակների բանակը վերակազմության յենթարկեց: Նրանից հեռացվեցին խմբապետները և թալանչի ու ցարական ոֆիցերները: Հայաստանի խորհրդային իշխանությունն էլ ունեցավ իր բանվորագյուղացիական Կարմիր Բանակը:

1921 թվի դաշնակները կազմակերպած փառերվարյան հակահեղափոխության ժամանակ Հայաստանի Կարմիր Բանակը ճնշեց այդ ապրտամբությունը: Ղամարլվի և Յելենովկայի Փրոնտներում Կարմիր Բանակն ամիս ու կես հերոսաբար կովեց դաշնակ հակահեղափոխականների դեմ և ապրիլի 2-ին վերագրավեց Յերևանը: Զանգեզուր փախած և խմբապետ Նժդեհին միացած դաշնակներին Հայաստանի Կարմիր Բանակը մի շարք կռիվներով ջարդ ու փշուր առավ և վերջնականապես դուրս վռնեց Սորհրդային իշխանության սահմաններից: Դաշնակները խուճապով փախան Պարսկաստան:

9. ՍՊԻՏԱԿ ԲԱՆԱԿՆԵՐԸ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՅԵՎ ՈՏԱՐԱԶԳԻ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏՆԵՐԻ ՍՊԱՍՈՒՄ

Ռուս և ոտարազգի կապիտալիստներն ոգնում էյին սպիտակ բանակներին: Ֆրանսիական և անգլիական բուրժուազիան Կոլչակի, Դենիկինի ու Յուդենիչի բանակներին հայթայթում էր զենք, ռումբ և հագուստ: Ոտարազգի բուրժուազիան աշխատում էր սպիտակ բանակների ոգնությամբ ստրկացնել մեր յերկիրը: Յերբ ռուս գեներալների սպիտակ բանակները Կարմիր Բանակի ձեռքով ջարդվեցին, ոտարերկրյա բուրժուազիան մեր դեմ հանեց պանա-

կան Լեհաստանը: Կարմիր Բանակը հետ մղեց պաշտպանելու իր հողը, Փաբրիկներն ու լեհական պաների՝ մեր խորհրդային հանրապետությանը: Աճում, մեծանում էր Կարմիր պետութեան վրա գործած հարձակումները Բանակը, նա կոխվում էր կռիվներում: Սպիտակ չափերեց Բարոն Վրանգելի վերջին սպիտակ թանակները կազմալուծվում էին: Գվարդիական բանակը, ազատելով Ղրիմը:

Նախակոչիկը պետք է իմանա, վոր բոլոր գյուղացիները վատ էին կոչվում մեր դեմ, յերկրների բուրժուազիան ողնում էր սպիտակամամուլներին, կալվածատերերին, վոր նրանք մեր յերկիրն ավերեն:

Կարմիր Բանակը պետք է պատրաստ լինի, վոր ամեն ըոպե իր կրծքով պաշտպան կանգնե ԽՍՀՄ: Նախակոչիկը—ապագա կարմիր բանակայինը—պետք է սովորե ԽՍՀՄ-ի և ամբողջ աշխարհի կեղեքվածների գործի համար լավ մարտիկ լինելու:

10. ՌԿԿ (բ) ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՈՎՈՒՄ

Չնայելով՝ վոր սպիտակ բանակներն ունեին ավելի մարդաված ու փորձված հրամանատարական կազմ, լավ սպառազինություն, բայց և այնպես Կարմիր Բանակը նրանց ջախջախեց: Մեր յերկրի աշխատավորութունն իր կաշվի վրա փորձելով՝ սկսեց լմբոնել, վոր սպիտակները բերում են աշխատավորության համար ստրկութուն, բանտ, կախաղան և դատն կեղեքում: Ամբողջ յերկիրը վտարի կանգ-

նեց պաշտպանելու իր հողը, Փաբրիկներն ու լեհական պաների՝ մեր խորհրդային հանրապետությանը: Աճում, մեծանում էր Կարմիր պետութեան վրա գործած հարձակումները Բանակը, նա կոխվում էր կռիվներում: Սպիտակ չափերեց Բարոն Վրանգելի վերջին սպիտակ թանակները կազմալուծվում էին:

Զորահավաքի յենթարկված բանվորներն ու գյուղացիները վատ էին կոչվում մեր դեմ, յերկրների բուրժուազիան ողնում էր սպիտակամամուլներին, կալվածատերերին, վոր նրանք մեր յերկիրն ավերեն:

Սպիտակների դեմ կռիվը ղեկավարում էր ՌԿԿ (բ)՝ ընկ. Լենինի գլխավորությամբ: Դեռ թաքնուցում յեղած ժամանակ ՌԿԿ (բ) ղեկավարում էր բանվոր դասակարգի կռիվը՝ բնագեմ ցարիզմի ու բուրժուազիայի: ՌԿԿ (բ) ղեկավարութեամբ էր, վոր բանվորներն ու գյուղացիները գլուխ բերին Հոկտեմբերյան հեղափոխութունը:

Քաղաքացիական պատերազմի ընթացքում ՌԿԿ (բ) իր լավագույն անդամներին ուղարկում էր Կարմիր Բանակի շարքերը: ՌԿԿ (բ) ղեկավարում էր սպիտակների դեմ կռիվը, նրա անդամները կոչվում էին առաջին շարքերում: Նրանք քաջութեան և աշխատավորության գործին նվիրվածության որինակ էին տալիս:

11. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ԽԱՂԱՂ ՎԻՃԱԿՈՒՄ

Քաղաքացիական կռիվի ժամանակ Կարմիր Բանակը բաղկացած էր՝ 5,300,000 հոգուց: Մեր յերկիրն ազատելով սպիտակ ուսև և ոտար բանակներից, Կարմիր Բանակն սկսում է կրճատվել, և այժմ նա իր շարքերում ունի 562,000 մարդ: Խորհրդային իշխանությունը մի քանի անգամ առաջարկել է կապիտալիստական պետություններին՝ զինաթափվել, սակայն այդ առաջարկությունները մերժվեցին: Կապիտալիստական պետությունները շարունակում են սպառազինվել: Նրանք պատրաստվում են նոր պատերազմների, նոր նվաճումների, նոր հափրչտակությունների:

Մեզ անհրաժեշտ է ունենալ ռազմունակ Կարմիր Բանակ իՍՍՀՄ պաշտպանության համար:

Խաղաղ ժամանակի պայմաններում Կարմիր Բանակն զբաղվում է ուսուցումով, դաստիարակությամբ և իր ռազմունակությունը բարձրացնելով: Նախադրակոչյան պատրաստությունը նպաստում է Կարմիր Բանակի հզորության ամրանալուն: Նախակոչիկը պետք է սովորե ուղղմական գործը, պետք է ընտելանա ճշտորեն կատարելու բոլոր հրամանները և

նվիրված լինի աշխատավորության ազատագրության գործին:

12. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՈՒ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆԵՐԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵ

Հոկտեմբերյան Հեղափոխությունից հետո՝ մեր յերկիրը կառավարում են բանվորական, գյուղացիական և կարմիր բանակայինների պատգամավորների խորհուրդները: Խորհուրդներն ընտրվում են միայն աշխատավորների կողմից: Կուլակները, վաճառականները, նեպանները խորհուրդների համար ընտրելու և ընտրվելու իրավունքից չեն ոգտվում: Աշխատավոր կանայք, բանվորուհիները և կին գյուղացիները խորհրդային պետության մեջ բանվորների և գյուղացիների հետ համահավասար իրավունքներ ունին: Խորհրդային պետության մեջ ամենից պատասխանատու պաշտոնները վարում են առաջավոր անկուսակցական բանվորներ և գյուղացիներ և նրանց լավագույն ներկայացուցիչները, շահագործողների դեմ բազմամյա կռվում փորձված կոմունիստները (բայլչվիկները): Բանվորների և գյուղացիների միությունը Խորհրդային իշխանության հիմքն է: Միայն այդ միության շնորհիվ էր,

վոր բանվորներն ու գյուղացիները՝ կուսակցութեան ղեկավարութեամբ, դուրս քշեցին բոլոր պարագլիտներին և սպիտակ բանակներին և բոլոր ֆարերիկները, գործարանները, հողերն ու անտառները հանձնեցին աշխատավոր պետութեան: Քաղաքացիական կռիվը վերջանալուց հետո՝ սկսվեց վերականգնել ժողովրդական տնտեսութիւնը: Գյուղատնտեսութիւնը համարյա հասել է նախապատերազմյան մասշտաբներին: Արդյունաբերութիւնն արագութեամբ վերականգնում է: Ժողովրդական տնտեսութեան այգլիտի արագ զարգացումը հնարավոր դարձավ միայն բանվորների և գյուղացիների սերտ միութեան շնորհիվ:

13. ԼԵՆԻՆԸ ՈՒ ԿՈՄԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆԸ (ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ)

Իւլիէը ծնվել է 1870 թվի ապրիլի 23-ին, Ուլյանովսկի (նախկին Սիմբիրսկի) քաղաքում: Նրա հայրը Ուլյանովսկի նահանգի ժողովրդական դպրոցների տեսուչ (ղեկավար) էր:

Համալսարանն ավարտելուց հետո՝ ընկ. Լենինն իրան նվիրեց՝ բանվորներին ու գյուղացիներին կապիտալիստներից և կալվածատերերին ազատելու աշխատանքին: Յերիտա-

նարդ հասակում նա հիմնեց «Բանվորների տատաքութեան պայքարի միութիւնը»:

Բանտ, աքսոր կրելով, նա ստիպված յեղավ ցարական վոստիկանութեան ձեռքից թափնել արտասահմանում: Ընկ. Լենինը բանվոր դասակարգի լավագույն զավակներից կազմեց Ռուսաստանի Կոմունիստական կուսակցութիւնը: Յարին գահընկեց անելուց հետո՝ բուրժուական կառավարութիւնը յերկար ժամանակ Լենինին թույլ չէր տալիս Ռուսաստան վերադառնալ: Վերադառնալով Ռուսաստան, ընկ. Լենինը բանվորներին և գյուղացիներին առաջնորդեց դեպի՝ կապիտալիստների և կալվածատերերի իշխանութեան դեմ մղվող կռիվը: Բուրժուական կառավարութիւնն ուզում էր նրան ձերբակալել և սպանել: Գտնվելով թաքստոցում՝ ընկ. Լենինը նախապատրաստեց զինված ապստամբութիւն՝ կապիտալիստների կառավարութեան դեմ: Անցնելով խորհրդային պետութեան գլուխը՝ ընկ. Լենինն սկսեց ղեկավարել խորհրդային յերկրի պաշտպանութեան ամբողջ գործը, իսկ հետո ել՝ ժողովրդական տնտեսութեան վերականգնման գործը: Նոքրների կուսակցութիւնը ընկ. Լենինի դեմ մահափորձ կատարեց: Ընկ. Լենինը, վոր վիրավորվել էր թունավորված գնդակով, առող-

Ջաջավ և նորից աշխատանքի տնցավ, սակայն մի քանի տարի միայն: Բանվորների և գյուղացիների գոթի համար յերեսնամյա պայքարը, յերկրի կառավարության հոգները բնկ. Լենինի ուժերը ջլատեցին: Վերքը ծանր հետևանք ունեցավ բնկ. Լենինի առողջության համար: Ընկ. Լենինի մահը ծանր հարվածի տպավորութիւն գործեց ամբողջ աշխարհի տասնյակ միլիոնավոր աշխատավորների վրա:

14. ԼԵՆԻՆԸ ՅԵՎ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ (բ)

(Շարունակութիւն)

Լենինն իր կյանքի քսանհինգ տարին նվիրեց Ռուսաստանի Կոմունիստական կուսակցութիւնն ստեղծելու գործին: Ընկ. Լենինը և իր կուսակցութիւնը աշխատավորութեան գործին յերբեք չզավաճանեցին: 1905 թվականին կուսակցութիւնը՝ բնկ. Լենինի ղեկավարութեամբ կազմակերպեց բանվորների զինված ապստամբութիւն ցարի դեմ: Ընկ. Լենինն ու ՌԿԿ (բ) բանվորներին և գյուղացիներին առաջնորդեցին զեպի կռիւի համաշխարհային սոսկալի սպանդի դեմ, վոր նյութել եր համաշխարհային կապիտալը, և ստեղծեցին հզոր Կարմիր Բանակ:

Քաղաքացիական կռիւի չըջանում բնկ. Լենինը ղեկավարում եր բանվորների և գյուղացիների պայքարը: ՌԿԿ (բ) ղեկավարութեամբ՝ աշխատավորութիւնն ստեղծեց աշխարհիս առաջին բանվորագյուղացիական հանրապետութիւնը: Ընկ. Լենինի ավանդների համաձայն՝ բոլշևիկների կուսակցութեան անդամ կարող ե լինել ամենից լավ, ամենից ազնիւ, խիզախ, նոր կյանքի համար կռիւն անսահման նվիրված ամեն մի բանվոր և գյուղացի: Ամեն մի զորամասում, Փաբրիկներում և գործարաններում, խորհրդային հիմնարկութիւններում, գյուղերում և ավաններում գոյութիւն ունի ՌԿԿ (բ) բջիջներ:

15. ԼԵՆԻՆԸ ՅԵՎ ՌԿԿ (բ)

(Շարունակութիւն)

Ընկ. Լենինը կուսակցութեան ավանդ ե թողել, վոր բոլոր ուժերով ամբացնի բանվորների և գյուղացիների միութիւնը: Քաղաքացիական կռիւի ժամանակ՝ այդ միութիւնը մի զինված զաշինք եր կալվածատերերի դեմ: Այժմ այդ միութեան նպատակն ե՝ գյուղացիների և բանվորների փոխադարձ ոգնութեան և գյուղատնտեսութեան ու արդյունաբերութեան առողջացում:

Ընկ. Լենինն ավանդ է թողել կուսակցության՝ զարգացնել և ամրացնել զանազան ազգությունների աշխատավորների միությունը: Պետք է խորհուրդների հանրապետությունը պահպանել համաշխարհային կապիտալից: Ընկեր Լենինը կուսակցության ավանդ է թողել՝ ամրացնել Կարմիր Բանակը և Կարմիր նավատորմը: Խորհուրդների հանրապետությունն ամբողջ աշխարհի բանվորներին և գյուղացիներին ցույց է տալիս նրանց ազատության ուղին: Ընկ. Լենինն անդադար հոգ էր տանում ամբողջ աշխարհի աշխատավորության միության համար: Այս խնդիրը կուսակցության խնդիրն է: Բանվորներ, գյուղացիներ, կարմիր բանակայիններ՝ բոլորը պետք է համախմբվեն ընկ. Լենինի կուսակցության շուրջը: ՌԿԿ (բ) ղեկավարությամբ բանվորներն ու գյուղացիները պետք է նվիրվեն մեծ գործին—ընկ. Լենինի ավանդների իրականացման գործին:

16. ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԻ ՎՏԱՆԳԸ

Իմպերիալիստական պետությունները միշտ ձգտում են նոր հողեր գրավելու: Նրանց հարկավոր են նոր հողերը (յերկրները) տեղացի ժողովուրդներին շահագործելու և կեղեքելու համար: Իմպերիալիստական պատերազմի ժամա-

նակ ձեռք բերած թալանը բաժանելու հողի վրա, այլ և նոր թալաններ ձեռք բերելու տենչի հետևանքով խոշոր կապիտալիստական պետությունների մեջ ընդհարումներ են տեղի ունենում: Կապիտալիստների միասնականությունը խախտվում է, յերբ զանազան կապիտալիստական պետությունների շահերը բաղխվում են: Իմպերիալիստական պետությունների մեջ թալանելու և կեղեքելու իրավունքի համար պայքարը լուծվում է պատերազմներով: Անգլիայի ու Ֆրանսիայի, Ամերիկայի ու Յապոնիայի միջև զգոհությունները հասունանում են: Բոլոր կապիտալիստական պետություններն սպառնալիքով են նոր պատերազմների համար: Սպառնալիքն ու ծախսերն աճում՝ մեծանում են:

Այսօր ղենքի տակ գինվորների թիվը մեկ միլիոնով ավելի չէ, քան թե 1914 թ. պատերազմից առաջ էր: Նշանավոր չափով ուժեղանում է սպառնալիքն ու ծախսերն: Աճում, զարգանում են ողապնացությունը (ավիացիան), պատերազմի քիմիական միջոցները, սուղանավատորմը, ահագին կործանիչ ու յոթի թնդանոթների հետաձգությունը: Կապիտալիստական յերկրների սպառնալիքն ու ծախսերն աճում են չափով ուղղված է մեր դեմ: ԽՍՀՄ

ամբանալը, կապիտալիստական յերկրներում կոմունիստական կուսակցությունների աճումը, գաղութների ազգային-հեղափոխական շարժումների աճումը, ամբողջ աշխարհի կեղեքվածների ու ճնշվածների համակրանքը դեպի ԽՍՀՄ, — այս բոլորը սաստկացնում են իմպերիալիստների ատելությունը և մեզ բնաջինջ անելու ցանկությունը։ Մենք չենք ձգտում ուրիշներին հոգերը գրավելու, բայց պետք է պատրաստ լինենք ԽՍՀՄ պաշտպանության համար։ Կարմիր Բանակը հենարան է բոլոր յերկրների կապիտալիստներին դեմ, և պետք է նա տեխնիքապես կատարելագործվի։

17. ՄԵՐ ՀԱՐԵՎԱՆՆԵՐԸ—ԼԵՀԱՍՏԱՆ, ՌՈՒՄԻՆԻԱ ՅԵՎ ՈՒՐԻՇՆԵՐԸ

Խորհրդային Միության արևմուտքից ու հյուսիսից սահմանակից են մի շարք կապիտալիստական պետություններ։ Մեր ամենամոտ հարևաններն են՝ Լեհաստան, Ռումինիա, Լատվիա, Եստոնիա, Լիտվա և Ֆինլանդիա։ Ռումինիայից զատ՝ մնացած բոլոր պետությունները մտնում են ին ցարական Ռուսաստանի կազմի մեջ և միայն 1917 թ. հեղափոխությունից հետո յեն կազմվել։ Այդ բոլոր յերկրներում տիրում է բուրժուազիան։ Բանվոր դասակար-

դը և գյուղացիությունը ճնշված վիճակում են գտնվում։ Մանավանդ ճնշվում են այն աշխատավորները, վորոնք տիրոջ ազգության չեն պատկանում։ Այդպիսի ճնշման փայլուն որինակ տալիս է Ռումինիան, վորը դաժանորեն ճնշում է՝ 1918 թվին Խորհրդային Ռուսաստանից խլած Բեսարաբիայի բնակիչներին։ Խորհ. Ռուսաստանն իր արևմտյան բոլոր հարևանների հետ խաղաղության դաշինք է կնքել, բացի Ռումինիայից։

Հայաստանի անմիջական հարևաններն են՝ Տաճկաստանն ու Պարսկաստանը։ Այս յերկու յերկրումն էլ համաշխարհային պատերազմից հետո ուժեղացել է ազգային շարժումը, վորը հեղափոխական ձևեր է ընդունել։

Տաճկական սուլթանի և պարսկական շահի տապալումից հետո իշխանությունն անցավ տաճկական ու պարսկական ազգային բուրժուազիայի ձեռքը։ Ապստամբած ժողովուրդը ստիպեց ոտարեկրյա հափշտակիչներին հաշվի առնել իր կամքը։

ԽՍՀՄ, Տաճկաստանի և Պարսկաստանի միջև բարեկամական հարաբերություններ են հաստատվել։

18. ՄԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

ԽՍՀՄ-ն աշխարհում միակ խորհրդային յերկիրն է: Բոլոր յերկրների բանվորներն ու աշխատավորները մեր լավագույն բարեկամներն են: Քաղաքացիական կովի ժամանակ նրանք մեզ ոգնում էին, վոր մենք մեր թշնամիներին հաղթենք: Ներկայումս ոտաբերկբյա բանվորներն իրանց կապիտալիստական կառավարություններին ստիպում են, վոր ԽՍՀՄ ճանաչեն: Արեւելյան ժողովուրդները, վորոնք պայքար են մղում իմպերիալիստների ճնշումների դեմ իրանց անառաքության համար, նույնպես մեր բարեկամներն են: Միջազգային կազմակերպությունների միջոցով— Կոմինտերն, ԿիՄ, Պրոֆինտերն, Գյուղացիական Խորհուրդ—մենք միացած ենք ամբողջ աշխարհի աշխատավորության հետ:

19. ՆԱԽԱԿՈՉԻԿԸ ՏԱՆԸ

Նախակոչիկը հավաքույթներում քիչ է լինում: Բոլոր այն ուղղական և քաղաքական գիտելիքները, վոր ձեռք է բերում հավաքույթներում, հեշտությամբ կարող են մոռացվել, յեթե նա հավաքույթներից վերադառնալուց հետո՝ տանը չպարասլի: Նախակոչիկը տանն առաջին հերթին պետք է սովորե գրագիտու-

թյուն: Իր անգրագիտությունը նա պետք է վերացնե լիկկայաններում (անգրագիտության վերացման կայաններ): Ռաղմական գործի, Կարմիր Բանակի պատմության, Կարմիր Բանակի կենցաղի յեղանակները՝ վերաբերյալ տեղիկություններ ձեռք բերելու համար՝ նախակոչիկը պետք է հաճախի խրճիթ-ընթերցաբանն ու ուղղական անկյունը: Նախակոչիկը ամեն բանում գիտակցականության և կարգապահության որինակ պիտի լինի:

Նա պետք է կապ ունենա ՌԿԿ (բ) բջիջի և Կոմյերիտիության հետ և նրանց աջակցությամբ ու սատարությամբ, ուղղական անկյուններում և ուրիշ հասարակական կազմակերպություններում աշխատանքի ժամանակ, սովորի և պատրաստվի Կարմիր Բանակի շարքերում ծառայելու համար:

ՆԱԽԱԿՈԶԻԿՆԵՐԻ
ՔԱՂՊԱՐԱՊՄԱՐԻՆՔՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ
ՆԱԽԱԳԻԾԸ՝ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՅԵՐԿՐՈՐԴ
ՏԱՐՎԱ ՀԱՄԱՐ

1. Զինվորական ծառայությունն անցնելու
կարգը.

2. Բնակազմային (կադրային) և յերկրա-
յին զորամասեր.

3. Ի՞նչ են սովորում նախակոչիկները.

4. Առանց կարգապահության բանակ չկա.

5. Կարմիր բանակայինը, վորպես ԽՍՀՄ
քաղաքացի.

6. Հրամանատար և Կարմիր բանակային.

7. Արտոնություններ՝ կարմիր բանակա-
յինների ընտանիքներին:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ԽՍՀՄ-Ի ՊԱՀԱԿ

8. Ինչպես բանվորներն ու գյուղացիներն
իշխանությունն առան իրանց ձեռքը.

9. Բանվորների և գյուղացիների միու-
թյունը հիմքն է խորհրդային իշխանության

10. ԽՍՀՄ.

11. Ռեժիս, Ուիս, Բիս, Անժիս,
Ուղբեկ. և Թյուրքմեն. ԽՍՀ.

12. Կենսագործկոմի ու Ժողկոմխորհի նա-
խագահներ:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՅԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ
ԿՈՎԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

13. Քաղաքացիական կովի սկզբնավորու-
թյունը և Կարմիր Բանակը.

14. Կարմիր Բանակի կազմակերպվելը.

15. Կոլչակ.

16. Դենիկին.

17. Յուդենիչ.

18. Պատերազմ Լեհաստանի հետ ու Բարոն
Վրանգել.

19. Կարմիր նավատորմ.

20. ՌԿԿ (բ) Կարմիր Բանակում քաղաքա-
ցիական կովի ժամանակ և այժմ.

21. Կարմիր Բանակը խաղաղ վիճակում.

22. ՌԿԿ (բ) բջիջը զորամասում.

23. ՌԼԿՅԵՄ Կարմիր Բանակում.

24. Ռուսաստանի Կոմունիստական (բու-
շեիկների) կուսակցությունը՝ Լենինի կուսակ-
ցությունն է.

25. Ընկ. Լենինի մեծ ավանդները—ՌԿԿ
(բ) խնդիրներն են:

ԽՍՀՄ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵ- ՐԻ ՄԵԶ

26. Մեր թշնամիները—կալվածատերերը, կապիտալիստներ, կուլակներ և համալսարանային կապիտալ.

28. Անգլիա և Ֆրանսիա.

29. Գերմանիա.

30. Իմպերիալիստական նոր պատերազմները վաճառքը.

36. Միլիտարիզմի և ռազմական տեխնիկայի աճումը.

32. Պետք է զգոն լինել:

ԽԱՂԱՂ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

33. Կոմիստերն ու Գյուլինտերն.

34. Յերիակոմիստերն (ԿԻՄ).

35. Ազգային հեղափոխական շարժման աճումն արևելքում.

36. Նախակոչիկր տանը:

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ՆԱԽԱԶՈՐԱԿՈՑԱՆ ՔԱՂՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ՝ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐՎԱ ՀԱՄԱՐ

1. ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՆՑ- ՆԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

Կարմիր Բանակում ծառայում են միայն բանվորները և աշխատավոր գյուղացիները: Կուլակները, առևտրականները, միջնորդները և բոլոր նրանք, վորոնք զրկված են խորհուրդների համար ընտրելու և ընտրվելու իրավունքից, Կարմիր Բանակի շարքերում տեղ չունեն: Ընդհանուր զինվորական պարտականությունն աշխատավորությունը կատարում է 16 տարեկանից մինչև 40 տարեկան հասակը: Այդ ժամանակամիջոցը բաժանվում է այսպես. 1. նախապարաստական նախազորակոչյան պատրաստություն, 2. նախազորակոչյան պատրաստություն, 3. իսկական ծառայություն, 4. պահեստում յեղած ժամանակ: Նախազորակոչյան պատրաստությունը բովանդակ բանվոր-

րազյուղացիական յերկտասարդությունն անցնում ե գյուղի ե գործարանի մօտ:

Կարմիր բանակ կանչվածները ծառայում են կամ բնակազմային մասերում կամ յերկրային: Բնակազմային մասերում ծառայում են հետևակ զորքի մեջ, հրետանու մեջ տեխնիկական զորքերում 2 տարի, ավիացիայում ծառայում են 3 տարի, նավատորմում՝ 4 տարի: Յերկրային զորամասերում բնակազմի կարմիր բանակայինները ծառայում են 2-ական տարի, իսկ փոփոխականները 8 ամիս՝ 5 տարվա ընթացքում: Բնակազմային ե յերկրային զորամասերում իրանց ծառայության ժամանակը լրացնողները համարվում են պահեստի մեջ մինչև 40 տարեկան հասակը:

2. ԲՆԱԿԱԶՄԱՅԻՆ ՅԵՎ ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ ԶՈՐԱՄԱՍԵՐ

Մշտական մեծ բանակը թանկ ե նստում ե ծանրաբեռնում ե աշխատավորությանը: Զինվորական ծառայությունը թեթևացնելու ե կարմիր բանակի պահելն ե ժանացնելու համար՝ կարմիր բանակայինների մի մասը ռազմական պատրաստությունն անցնում ե յերկրային զորամասերում: Նրանք այս զորամասե-

րում ծառայում են 5 տարվա ընթացքում 8 ամիս: Մնացած բոլոր ժամանակ փոփոխական կազմի կարմիր բանակայիններն արձակվում են տուն ե կարող են իրանց անտեսությամբ զբաղվել: Հինգ տարվա ընթացքում մինչև բոլոր հավաքույթների վերջանալը փոփոխական կազմի կարմիր բանակայինները իսկական ծառայության մեջ են համարվում: Զինվորական ծառայության այգպիսի թեթևությունն առայժմ անհնար ե տալ բոլոր աշխատավորներին: Սահմանների պահպանության ե պատերազմի համար մշտապես պատրաստ լինելու համար՝ անհրաժեշտ են բնակազմային զորամասեր: Ուստի ե ներկայումս ամբողջ կարմիր բանակն անկարելի յե վերածել յերկրային սիստեմի, դրա համար ել յերկրային զորամասերի հետ միասին գոյություն ունի նաև բնակազմային կարմիր բանակը:

3. ԻՆՉ ԵՆ ՍՈՎՈՐՈՒՄ ՆԱԽԱԿՈԶԻԿՆԵՐԸ

Նախազորակոչյան պատրաստությունը՝ ռազմական գործի ուսուցման առաջին աստիճանն ե: Նախակոչիկները հավաքույթների ժամանակ սովորում են ռազմական գործը ե հմուտություն են ձեռք բերում գեներ բանեցնելու

մեջ, նույնպես և ստանում են քաղաքագիտություն:

Նախադորակոչյան պատրաստությունը թեթևացնում և կրճատում է Կարմիր բանակում ծառայելը: Նախակոչիկները ծանոթանում են Կարմիր Բանակի բոլոր կանոնադրություններին, վոր Կարմիր Բանակ կոչված ժամանակ նրանք պատրաստված լինեն զինվորական ծառայությունը տանելու: Առանց նախապատրաստական վարժությունների՝ չափազանց ծանր կը լինի Կարմիր Բանակում ծառայելը: Նախակոչիկներն անցնում են նաև հրաձգության վարժությունները, սովորում են հրացան արձակել և զենք բանեցնել: Նախակոչիկներին գրագիտություն սովորեցնում են նախ քան հավաքույթները անգրագիտության լիկկայաններում: Նախակոչիկը գորակոչի ժամանակ պետք է սովորած լինի գրել, կարդալ և հաշվել: Թե՛ հավաքույթների ժամանակ և թե՛ հավաքույթներից դուրս նախակոչիկը անցնում է քաղաքական գրագիտություն: Նրանք ծանոթանում են, թե ինչպես և ստեղծվել Կարմիր Բանակը, թե ինչպես են բանվորներն ու գյուղացիներն իշխանությունն իրանց ձեռքն առել, ի՞նչպես է կառուցված մեր ԽՍՀՄ, ինչպես է զեկավարում Ռեկ (Բ) բանվոր դատակարգի և

գյուղացիության միությունը: Նրանք ընտելանում են լինել Կարմիր Բանակի կարգապահ մարտիկներ:

4. ԱՌԱՆՑ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԱԿ ՉԿԱ

Գյուղական ամեն մի ընտանիքում և արևմտեցության մեջ գոյություն ունի կարգ-կանոն: Վորքան տնտեսությունը խոշոր է, այնքան ել նրանում կարգ-կանոն չատ պետք է լինի: Կարգ կանոնը զեռ ավելի խիստ է գործարանում, վորտեղ բոլոր համաբնություններն աշխատում են միևնույն պլանով: Այսպիսի կարգն անվանվում է զխցիպլին—կարգապահություն: Ռազմական գործում կարգապահությունն ավելի կարևոր է, ավելի հարկավոր է, քան թե մի աշլ տեղ: Կարմիր Բանակում կարգապահությունը այն է, վոր պետք է հնազանդվել այն որենքներին, վոր հրատարակում է բանվոր-գյուղացիական իշխանությունը, պետք է պահպանել զինվորական ծառայության կանոնները, պետք է անչեղ կատարել զինվորական պարտականությունները և բանվոր-գյուղացիական իշխանության կողմից կարգված հրամանատարների և կոմիսարների հրամանները: Կարգապահությունը Կարմիր Բանակում հարկավոր է նրա համար, վոր բոլոր կարմիր բանա-

կայինները, հրամանատարները և քաղաշատար կիցներն գործեն ինչպես մի մարդ: Բանակում կարգը կարող է պահպանվել միայն այն ժամանակ, յերբ ամենքը ճշտությամբ կատարեն խորհրդային իշխանության կարգած հրամանատարներին հրամանները:

Կարմիր Բանակում կարգապահությունը հիմնված է աշխատանքի կանոնավոր բաշխման և կանոնավոր դեկավարության անհրաժեշտության վրա: Կարգապահության անհրաժեշտությունը պարզ է մանավանդ պատերազմում:

Մարտի հաջողությունը կախված է հրամանապետների ճիշտ և անառարկելի կատարումից: Մեկ կարմիր բանակայինի կողմից հրամանը չկատարելը՝ կարող է փչացնել ամբողջ գործի հաջողությունը և բաղձաթիվ մարտիկների կորստյան պատճառ լինել: Նախակոչիկները պետք է առաջին իսկ որմանից սովորեն կատարել հրամանները և կարգապահ լինել:

5. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԸ, ՎՈՐՊԵՍ ԽՍՀՄ-Ի ՔԱՂԱՔԱՅԻ

Հին ցարական բանակում զինվորը վոչ մի իրավունք չուներ:

Կարմիր Բանակում ամեն մի կարմիր բանակային ԽՍՀՄ-ի քաղաքացի չէ: Նա վայելում

է քաղաքացու բոլոր իրավունքները: Նա համահավասար բոլոր աշխատավորների հետ՝ ընտրում է խորհուրդներին համար և ինքն էլ կարող է ընտրվել: Կարմիր բանակայինը Միության քաղաքական կյանքի մեջ մասնակցություն ունի: Գնդի և վաչտի ընդհանուր ժողովներում նա քննության է առնում խորհրդային հանրապետության, իր զորամասի կյանքի բոլոր հարցերը: Գրագետ և քաղաքանապես զարգացած կարմիր բանակայինը, վորը ցանկություն ունի ազնվարար ծառայելու աշխատավորության ազատագրության գործին, կարող է մտնել ՌԿԿ և ՌԼԿՑՄ-ի մեջ:

6. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՆ ՈՒ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԸ

Ցարական բանակում սպաները գլխավորապես լինում էյին ազնվականները: Զինվորները համարվում էյին ստորին աստիճանի (НИЖН. ЧИН) ծառայողներ, վորոնք վոչ մի իրավունք չունեյին: Կարմիր Բանակում հրամանատարն ու պետը նույն բանվորն ու գյուղացին է: Կարմիր բանակի հրամանատարը պարտավոր է հարգել Կարմիր բանակայինի անձնավորության մեջ քաղաքացուն: Նա խիստ է ծառայություն նկատմամբ՝ որենքի և կանոնադրության սահմանում: Ցարական բանակում հասարակ զինվորը

(НИЖН. ЧИН) չէր կարող հրամանատար դառնալ: Կարմիր Բանակում ռազմական դպրոցներում ամեն տարի ընդունվում են կարմիր բանակայինները, և այն տեղից դուրս են գալիս բանվորա-գյուղացիական Կարմիր Բանակի հրամանատարներ:

7. ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԻՆ

Զինվորական ծառայության կոչված Կարմիր բանակայիններին խորհրդային իշխանությունը տալիս է մի շարք արտոնություններ: Այդ արտոնությունները նախատեսված են 1924 թվականի հոկտեմբերի 29-ի որենսդրությամբ: Առաջին հերթին արտոնություններ տրվում են գյուղատնտեսական միասնական հարկի նկատմամբ: Արտոնություններ են տրվում նաև աշխատավորական հողդատագործման, ժողովրդական լուսավորության, սոցիալական ապահովագրության նկատմամբ: Կարմիր բանակայիններն ազատվում են մի շարք հարկերից և տուրքերից, վորոնք նախատեսված են արտոնությունների որենսդրման մեջ:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ, ՎՈՐՊԵՍ ՊԱՆԱԿ ԽՍՀՄ-Ի

8. ԲԱՆՎՈՐՆԵՐՆ ՈՒ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆՆԵՐՆ ԻՆՉՊԵՍ ԵՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՐԱՆՑ ԶԵՌՔՆ ԱՌԵԼ

Հեշտ չէր բանվորների և գյուղացիների համար ստեղծել իրանց պետությունը և իրանց Կարմիր Բանակը: Բանվոր դասակարգը յերկար տարիներ ծանր պայքար մղեց և բազմաթիվ զոհեր տվավ: Միայն 1917 թ. փետրվարին ապստամբված գյուղացիներն ու բանվորները տապալեցին Նիկոլայ 2-ի արյունոտ ինքնակալությունը: Դրանով չվերջացավ իմպերիալիստական պատերազմը, վորին մասնակցում էր նաև Ռուսաստանը: Վորովհետև բանվորները բավարար չափով չէին պատրաստված և չէին կադմակերպված, իշխանությունն անցավ բուրժուգիային: Բուրժուական կառավարությունը չրկարողացավ և չկամեցավ պատերազմին վերջ դնել և պատերազմի հետևանքով սվերված յերկրին խաղաղություն և հաց տալ:

Բանակը նորից կռվի մեջ ձգեցին ռուս և ոտարազգի կապիտալիստների շահերի համար: Կապիտալիստները շարունակում էին շահագործել և կեղեքել բանվորներին: Հողը մնում էր

կալվածատերերի ձեռքին: 1917 թվականի հոկտեմբերի 25-ին Լենինգրադի ապստամբած բանվորները, նավաստիները և զինվորները, Ռկկ (Բ) ղեկավարությամբ ընկ. Լենինի գլխավորությամբ՝ տապալեցին Կերենսկու բուրժուական կառավարությունը և ստեղծեցին խորհուրդներ. իշխանությունը: Բանվորներն ու գյուղացիները նման ապստամբություններ բարձրացրին ամբողջ յերկրում:

9. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ ԱՆԴՐԿՈՎԿԵՍՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Ռուսաստանում խորհրդային իշխանությունը հաստատվելուց հետո՝ Անդրկովկասի հակահեղափոխականները, դաշնակցականների, մենչևիկիների և մուսաֆատիստների առաջնորդությամբ Անդրկովկասը անջատեցին հեղափոխական Ռուսաստանից: Վրաստանի, Հայաստանի և Ադրբեջանի բանվորները, կոմունիստների առաջնորդությամբ կատաղի կռիվներ մղեցին այդ հակահեղափոխական կուսակցությունների դեմ, մինչև վոր Անդրկովկասն ել խորհրդային յերկիր դարձավ և իր հոժար կամքով մտավ Խ.Ս.Հ. Միության մեջ:

Ադրբեջանի խորհրդայնացումը տեղի ունեցավ 1920 թ. ապրիլի 29-ին, Հայաստանինը՝

1920 թ. նոյեմբերի 29-ին, իսկ Վրաստանինը՝ 1921 թ. փետրվարի 25-ին:

Հայաստանի խորհրդայնացումից առաջ, յերկրի իշխանությունը գտնվում եր խմբապետական դաշնակցական կուսակցության ձեռքին: Դաշնակների որոք Հայաստանի աշխատավորները ծայր աստիճան ազատացել էյին և ուժասպառ յեղել անվերջ կռիվներից: Դաշնակները միշտ պատերազմներ էյին մղում իրանց հարևանների՝ վրացիների, թուրքերի և տաճիկների դեմ: Այդ պատերազմների հետևանքն եր լինում սով, դաղթականություն և հիվանդություններ: Խմբապետները իրենց ուղած ձեվով թարանում և ահաբեկում էյին ժողովրդին: Դպրոցները փակ էյին, Հայաստանը կտրված եր արտաքին աշխարհից և չընդառնված թշնամիներով: Աշխատավորների դրությունը անտանելի յեր: Այդ պատճառով 1920 թ. մայիսին Հայաստանի բանվորներն ու գյուղացիները ապստամբություն բարձրացրին Լենինականում, (նախկին Ալեքսպոլում) Նոր Բայազետում, Դիլիջանում, Կարսում և մի շարք այլ վայրերում և պահանջեցին հաստատել խորհրդային իշխանություն: Քայքայ ըլլոր այդ շարժումները դեռ լավ կազմակերպված չէյին, դրա համար ել դաշնակներին հաջողվեց ժամանակավորապես

Ճեշել ապստամբութիւնը: Նրանք գնդակահա-
րեցին և բանտարկեցին Հայաստանի աշխատա-
վորութեան լավագույն ներկայացուցիչներէց
չառերին:

Հայաստանի բանվորների և գյուղացիների
գրութիւնը ավելի ևս վատացավ և նույն 1925
թվի նոյեմբերին Ղազարի աշխատավոր գյու-
ղացիութիւնը նորից ապստամբվեց դաշնակնե-
րի դեմ. հեղափոխական գյուղացիներին ոգնու-
թեան հասով կարմիր Բանակը և նոյեմբերի
29-ին Հայաստանում հաստատվեց խորհրդային
իշխանութիւն:

10. ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԴՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԻՄՔՆ Ե ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ

Հոկտեմբերեան հեղափոխութիւնից հետո՝
մեր յերկիրը կառավարում են բանվորների,
գյուղացիների և կարմիր բանակայինների
պատգամավորների խորհուրդները: Խորհուրդ-
ներին ընտրում են միմիայն աշխատավորները:
Կուլակները, աւետրականները, նեպմանները
խորհուրդների համար ընտրելու և ընտրվելու
իրավունք չեն վայելում: Աշխատավոր կանայք
և աշխատավոր գեղջկուհիները բանվորների և
գյուղացիների հետ համահավասար նույն իրա-

վունքներն են վայելում: Խորհրդային պետու-
թեան մեջ ամենապատասխանատու պաշտոննե-
րի գլուխ են անցած առաջավոր անկուսակցա-
կան բանվորներ և գյուղացիներ և նրանց լավա-
գույն ներկայացուցիչները՝ շահագործողների
դեմ բազմամյա պայքարում փորձված կոմու-
նիստները (բոլշևիկները): Բանվորների և
գյուղացիների միութիւնը խորհրդային իշխա-
նութեան հիմքն է կազմում: Միայն այդ միու-
թեան շնորհիվն էր, վոր հաջողվեց դուրս քշել
կալվածատերերին և կապիտալիստներին և մեր
յերկիրը պաշտպանել ոտարեկրջա և սպիտակ
բանակներից: Բանվորների և գյուղացիների
սերտ միութիւնը՝ կուսակցութեան ղեկավա-
րութեամբ, դուրս քշեց բոլոր պարագիտներին
և բոլոր ֆարքիկները, դործարանները, հողերն
ու անտառները հանձնեց աշխատավորութեան
պետութեան ձեռքը:

Միայն բանվորների և գյուղացիների սերտ
միութեան հետևանքով է, վոր վերականգնում և
մեր յերկրի անտեսութիւնը:

11. Խ. Ս. Հ. Մ.

Խորհրդային իշխանութիւնը հիմնված է
մեր յերկրում բնակվող բոլոր ժողովուրդների
բանվորների և գյուղացիների միութեան վրա:

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո ուսական տերիտորիայի վրա կազմակերպվել են առանձին խորհրդային հանրապետություններ: Այդ հանրապետությունները քաղաքացիական կռիվի տարիներում միատեղ կռվում էին ընդհանուր թշնամիների դեմ—ոռուսական և օտարազգի կապիտալիստների և կալվածատերերի դեմ: Խորհուրդների 10-րդ համագումարում, վոր կայացավ 1922 թվականին, այդ առանձին խորհրդային հանրապետությունները միացան և կազմեցին խորհրդային սոցիալիստական հանրապետությունների միություն: Միությունն ստեղծվել է կապիտալիստական թշնամիների դեմ միասնական խորհրդային բուռն քուենդու զուհու համար, նույնպես և առանձին հանրապետությունների փոխադարձ տընտեսական ոգնության համար: Կարմիր Բանակը, արտաքին քաղաքականությունը, արտաքին առևտուրը, յերկաթուղիները և Ֆինանսները միացած են բովանդակ Միության մասշտաբով:

ԽՍՀ Միության կազմի մեջ մտնում են ՌեհՅՍՀ, ՌեհՍՀ, ԲեհՍՀ, ԱեհՅՍՀ, Ուզբեկների և Թյուրքմենների ԽՍՀ:

12. ՌեհՅՍՀ, ՌեհՍՀ, ԲեհՍՀ, ԱեհՅՍՀ, ՌեհՅՍՀ
Յեվ ԹՅՈՒՐԲՄԵՆ ԽՍՀ

ՌեհՅՍՀ—ամենից արդյունաբերական հան-

րապետությունն է: Այստեղ են գտնվում բանվորական գլխավոր կենտրոնները (Լենինգրադ, Մոսկվա, Իվանովո-Վոզնեսենսկ, Ուրալ և այլն): ՌեհՅՍՀ կազմի մեջ մտնում են ինքնավար (ավտոնոմ) հանրապետություններ և շրջաններ (Բաշկիրական, Թաթարական, Լեռնային Բուրիատ-Մոնղոլական, Չուվաշական և ուրիշներ): Բոլոր հանրապետությունները, վորոնք մտնում են ԽՍՀՄ կազմի մեջ, առաջ ցարական Ռուսաստանի մի մասն էին կազմում և ճնշվում, կեղեքվում էին ցարական կառավարության և բուրժուազիայի ձեռքով: Խորհրդային իշխանության որոք ամեն մի հանրապետություն հրապարակություն է ստացել ինքնուրույն կերպով զարգանալու և ոգտվում է ամբողջ ԽՍՀՄ աշխատավորության յեղբայրական աջակցությամբ: Խորհրդային կառավարությունը մեծ ուշադրություն է դարձնում ԽՍՀՄ-ի հետամնաց ժողովուրդների տնտեսության զարգացման, կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու վրա:

13. ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՍՖԽՀ

ԱՍՖԽՀ անվան տակ 1922 թվին միացել են յերեք հանրապետություն՝ Վրաստանի, Ադրբեջանի և Հայաստանի հանրապետությունները:

Այս հանրապետութիւնները 1918 թվին մենչեիկներին, մուսավաթներին և դաշնակներին դեկաւարութիւնը անջատեցին խորհրդային Ռուսաստանից և բուրժուական կառավարութիւններ կազմեցին: Կրկին բռնկվեցին ազգային թշնամութիւն, ջարդեր, կոտորած, հայ-վրացական պատերազմ (1919 թվին):

Մենչեիկները կանչեցին անգլիացիներին, փորոնք չահագրդոված եյին Կովկասի հարստութիւններով (նավթը): 1920 թվին Անդրկովկասի աշխատավորները տապալեցին անգլիացիներին, մենչեիկներին, դաշնակներին և մուսավաթներին և խորհրդային իշխանութիւն հաստատեցին: Միայն այդ ժամանակվանից սկսվեց այդ հարուստ յերկրի վերականգնումը, և Անդրկովկասի ազգութիւններին միջև խաղաղութիւն հաստատվեց: ԽՍՀՄ շատ և ոգնում Անդրկովկասի ազգային հանրապետութիւնների տնտեսական և կուլտուրական վերածնունդը, փորոնք առաջ ճնշված եյին ցարական կառավարութիւն և ապա մենչեիկներին ձեռքով: 1921 թվին փետրվարին դաշնակները և 1924 թվին մենչեիկները փորձեցին խ. իշխանութիւն դեմ ապստամբութիւն բարձրացնել Վրաստանում և Հայաստանում, բայց՝ անհաջող:

14. ԽՍՀՄ ՅԵՎ ՀՍՈՇ ԿԵՆՏԳՈՐԾԿՈՄԻ ՅԵՎ ԺՈՂԿՈՄԽՈՐՀԻ ՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐԸ

ԽՍՀՄ Կենտգործկոմի նախագահ Միխայիլ Իվանովիչ Կալինինը Տվերի նահանգից է. նա դյուզացիական ծագում ունի: 15 տարեկան հասակից սկսած ընկ. Կալինինն սկսել է աշխատել գործարաններում: 1899 թվից ընկ. Կալինինն սկսել է պարապել հեղափոխական գործով: Ցարական կառավարութիւն կողմից նա շատ անգամ յենթարկվել է հալածանքների, նստել է բանտում, յեզել է աքսորում: Ընկ. Կալինինն իր ամբողջ կյանքը նվիրել է աշխատավորութիւն ազատագրութիւն գործին: Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնից հետո՝ ընկ. Կալինինը մի շարք պատասխանատու պաշտոններ է վարել, իսկ ընկ. Սվերդլովի մահից հետո ընտրվել է Համառուտական Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի նախագահ: ԽՍՀՄ կազմակերպվելուց հետո՝ նա շարունակ ընտրվում է ԽՍՀՄ Կենտգործկոմի նախագահ:

ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի նախագահ Ալեքսեյ Իվանովիչ Ռիկովը վլադկայի նահանգի մի դյուզական ընտանիքի դավակ է: Իր վարժուհիքրոջ շնորհիվ նա կարողացավ դիմնադիա մտնել: Փոքր հասակից ընկ. Ռիկովը մասնակ-

ցում եր հեղափոխական շարժման մեջ: Նա նույնպես յենթարկվել է ցարական կառավարութեան հալածանքներին: Նա 7 տարի ու կես անց է կացրել բանտերում և մի քանի տարի ել՝ աքսորում: 1905 թվից ընկ. Ռիկովը շարունակ ընտրվում եր բոլշևիկների Կենտրոնական Կոմիտեյի անդամ: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո՝ ընկ. Ռիկովը վարում եր ներքին գործերի ժողովրդական կոմիտարի պաշտոնը: 1921 թվին ընկ. Ռիկովը նշանակվում է Ժողկոմխորհի նախագահի փոխանորդ (ընկ. Լենինի փոխանորդ): Ընկ. Լենինի մահից հետո՝ ընկ. Ռիկովն իմ շՄ Ժողկոմխորհի նախագահ ընտրվեց:

ՀՍԽՀ ԿԵՆՏՐՈՐԾԿՈՄԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Հայաստանի ՍԽՀ Կենտգործկոմի նախագահ ընկ. Արտաշես Կարինյանը ծնվել է 1885 թվին Ղարաբաղում:

Բազմի դիմնադիան ավարտելուց հետո նա անցնում է Պետրոգրադի համալսարանը և ավարտում է իրավաբանական ֆակուլտետը: 1904 թվից մասնակցել է հեղափոխական աշխատանքներին Բազմի բանվորական շրջաններում:

1917 թվին ընտրվում է Կոմկուսի կենտկո-

մի անդամ: Ստեփան Շահումյանի ժամանակ վարում է արդարագառության Ժողկոմի պաշտոն: Անդրկովկասյան խորհուրդների առաջին համագումարում ընտրվում է Անդրկովկասյան Կենտկոմի անդամ:

1925 թվի հունիսի 22-ին ՀՍԽՀ Կենտգործկոմի յերկրորդ նստաշրջանն ընկ. Կարինյանին ընտրում է ՀՍԽՀ Կենտգործկոմի նախագահ: Նա անդամ է նաև Խորհրդային Միութեան ագգլությունների խորհրդի:

ՀՍԽՀ Ժողկոմխորհի նախագահ ընկ. Ս. Համբարձումյանը ծնվել է 1880 թվին Լեոնային Ղարաբաղի Դիզակի շրջանի Զամգար գյուղում: Ավարտել է Շուշվա սեյախական դպրոցը և 1901 թվին մտնում է Մոսկվայի համալսարանի բժշկական ֆակուլտետը: Ցարական կառավարությունը նրան յերկու անգամ հեռացնում է համալսարանից ուսանողական հեղափոխական շարժումներին մասնակցելու համար, և միայն 1909 թվին նրան հաջողվում է ավարտել բժշկական ֆակուլտետը: Ուսանողության տարիներեց նա հեղափոխական աշխատանք է վարում: Մինչև 1920 թվը ընկ. Համբարձումյանը աշխատում է Շուշում: Նա մի կողմից կրում է դաշնակների և մյուս կողմից ցարական իշխանութեան դեմ և շարունակ կռաւ ե պահում

բուլեիկական անընդալ կազմակերպութեան հետ: 1921 թվին նա նշանակվում է Առօրեկում: 22 թվին ընտրվում է Հայաստանի Կենտգործկոմի նախագահ:

1925 թվին ընտրվում է Ժողկոմխորհի նախագահ:

Ընկ. Համբարձումյանն անդամ է Համամիութենական Գործկոմի, Անգլ. ՍՖՍՀ Գործկոմի և Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի:

ԿՈՐՍԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՅԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՈՎԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

15. ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՈՎԻ ՍԿԶԵՆԱՎՈՐՈՒ- ԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԿԱՐՄԻՐ ԳՎԱՐԴԻԱՆ

Կապիտալիստները, կալվածատերերը և ցարական զենեքայիները չէին կարող հաշտ աչքով նայել բանվորների և գյուղացիների իշխանութեան գոյութեան վրա, այն բանվորների և գյուղացիների, վորոնք խլել էին նրանց իշխանութիւնը, հողը, Փաբրիկներն ու գործարանները: Կապիտալիստները, զենեքայիները և կալվածատերերն սկսեցին ցարական սպաներից, յունկերներից ու կուլակներից զինված ուժ ստեղծել, վոր խորհրդային իշխանութիւնը տապալեն և նախկին կարգերը վերականգ-

նեն: Համաշխարհային կապիտալն ոգնում էր ոռւտական սպիտակ զվարդիականներին:

Յերիտասարդ խորհրդային Հանրապետութիւնը՝ իր գոյութեան առաջին իսկ որից սկըսած ստիպված էր դիմանալ սպիտակ զվարդիականների զինված ուժերի գրոհներին: Յերիտասարդ խորհրդային Հանրապետութեան առաջին զինված ուժը Կարմիր զվարդիան էր: Բանվորական Կարմիր զվարդիան՝ փետրվարյան հեղափոխութիւնից հետո սկսեց միանգամից կազմակերպվել Լենինգրադի և ապա մյուս քաղաքների գործարաններում և Փաբրիկներում: Հոկտեմբերյան հեղաշրջումի ժամին՝ արդեն գոյութիւն ունէին Կարմիր զվարդիայի բաժական բազմաթիւ ջոկատներ, վորոնք կազմված էին բանվորներից, կամավոր-նաժառանգներից և զինվորներից:

Կարմիր զվարդիան հոկտեմբերյան հեղափոխութեան մեջ գործոն մասնակցութիւն ունեցավ, նա ջարդեց Կերենսկու ջոկատները և հաւաք-արեւելքում հաջողութեամբ կռիւ էր մղում Կալեդինի և Կրասնովի դեմ:

16. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԵԼԸ

խորհրդային իշխանութեան թշնամիների ուժերը մեծանում էին: Եսերները և մենչևիկ-

ները՝ Վիլհելմի դերմանական բանակը Ռեյ-
րայնայի դեմ հրավիրեցին: 1918 թվականի
մայիսի 13-ին ոտարագդի կապիտալիստների
և եսերների ղեկավարութամբ Սիբիրում և
Մերձօրլլայան շրջանում չեխո-սլովակների գո-
րամասերի ապստամբությունը բարձրացավ:
Լավ մարզված ու զինված բանակների առաջ
չկարողացավ դեմ կենալ սակավաթիվ, վատ
զինված, վատ մատակարարված Կարմիր գվար-
դիական:

Կարմիր գվարդիան հաղթում էր իր անձ-
նագոհութամբ, իր հեղափոխական թափով,
սակայն նա քիչ էր կարգապահության ընտելու-
ցած, ուներ քնտրովի պետեր, չուներ հին գին-
վորական կազմակերպություն: Թշնամիների
ուժեղ և բազմաթիվ բանակների դիմաց հար-
կավոր էր ուժեղ, բազմաթիվ, կարգապահ:
Կարմիր Բանակ՝ միասնական հրամանատա-
րութամբ և խիստ կենտրոնացած վարչու-
թամբ: Կարմիր Բանակ կազմակերպելու գեկ-
րետը հրատարակվել և 1918 թվականի փետրե-
րի 23-ին: Նույն թվականին մի քանի ան-
գամ աշխատավորների գորահավաք յեղավ
Կարմիր Բանակի համար: Թշնամիների հար-
վածների տակ աճում և ամրանում էր բանվո-
րակյո: զացիական Կարմիր Բանակը:

17. ԿՈՂԶՈՎ, ԴԵՆԻԿԻՆ ՅԵՎ ՅՈՒԴԵՆԻԶ

Կարմիր Բանակն իր առաջին խոչոր հաղ-
թանակը տարավ Արևելյան ճակատում՝ չեխ-
սլովակների և սպիտակ գվարդիականների
միացյալ ուժերի դեմ կովկաս: Սպիտակներից
մաքրվում է Ուրալը: Սակայն հենց այդ միջո-
ցին յերևան է գալիս մի նոր ուժեղ թշնամի:
Եսերների, մենշևիկների ոգնութամբ և ոտա-
րագդի կապիտալիստների ցուցումներով՝ ցա-
րական ծովակալ Կոլչակը Սիբիրում կազմա-
կերպում է բանակ: Կոլչակի բանակում խրմբ-
վեցին սպիտակ սպաներ, կազակներ, կուլակ-
ների զավակներ, չեխ-սլովակների բանակի
մնացորդներ և բոնի գորահավաքի յենթարկ-
ված գյուղացիներ: Անգլիան և Ֆրանսիան Կոլ-
չակին փող և զենք էյին հայթայթում: 1919 թ.
գարնանը Կոլչակը մոտենում էր Վոլգային,
սակայն աճած և ամրացած Կարմիր Բանակը
անցնում է հարձակման և 1919 թվականի րն-
թացքում ջարդուփչուր է անում Կոլչակի բա-
նակը: Կոլչակի բանակի վոչնչացնելուն չատ են
նպաստում Սիբիրի ապստամբած գյուղացինե-
րը: Իրան՝ Կոլչակին 1920 թվի սկզբին Իրկուտ-
սկում գնդակահար արեցին համաձայն զինվո-
րական տրիրունալի դատավճռի: 1919 թ. փա-

կանը խորհրդային իշխանության համար կռիվ ամենածանր տարին եր: Կոլչակի դեմ կռիվ մղելու անհրաժեշտությունն, ստիպեց, վոր խորհրդային իշխանությունն իր ուղղորդ-
 օթյունն ու ուժերը հեռացնի հարավային ճա-
 կատից, վորտեղ այդ միջոցին ցարական զե-
 ներալ Դենիկինը կարողացել եր համախմբել և
 կազմել «կամավորական բանակ»: Այդ բանա-
 կը կազմակերպված եր Կուբանի չրջանում՝
 սպաներից և կուլակ կազակներից. բանակն
 անցնում և հարձակման և, լավ սպառազինված
 ու մատակարարված Անգլիայի և Ֆրանսիայի
 ձեռքով, կարողանում և Ուկրաինան նվաճել:
 Մախնոյի, Գրիգորյեվի գավաճանությունն ու
 Պետլյուրովիցիների հարձակումը հեշտացնում
 են Դենիկինի գործը՝ խորհրդային Ռուսաստա-
 նի խորքերն առաջանալու: Դենիկինի բանակը,
 վոր աճել եր ի հաշիվ բոնի զորահավաքի յեն-
 օթարկված բնակիչների, գրավում և Ուկր. քա-
 դաքը և մոտենում եր Տուլային: Յերկրի, և
 սուսըին հերթին կոմկուսակցության, բոլոր
 ուժերի պերապույն լարումով՝ Կարմիր հեծե-
 լազորի կազմակերպությամբ՝ 1919 թվականի
 վերջին Դենիկինի բանակը ջարդվեց: Նրա
 մնացորդները փախան Ղրիմ:

Այն ժամանակ, յերբ Դենիկինն իր հարձա-

կումներն ուղղել եր Մոսկվայի վրա, ցարի
 զեներալ Յուդենիչը արշավում եր Լենինգրադի
 վրա: Սրա բանակը նույնպես, կազմված եր
 սպաներից և փախած սպիտակ գվարդիական-
 ներից, սպառազինված և մատակարարված եր
 ոտաբազդի կապիտալիստների ոգնությամբ:
 Լենինգրադի պրոլետարիատը դուրս յեկավ
 կարմիր մայրաքաղաքը պաշտպանելու: Հեղա-
 փոխանակ վոզեոթությունը, վոր կար բան-
 վորների, կարմիր բանակայինների և կուր-
 սանտների մեջ, վորոնց ղեկավարում եր Ռիկ
 (Բ), մի քանի որում վերջ տվեց Յուդենիչի
 բանակին: Յուդենիչի սպիտակ բանակի մանր
 մնացորդները փախան արտասահման:

18. ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄ ՅԵՎ

ԲԱՐՈՆ ՎՐԱՆԳԵԼ

Սպիտակ գվարդիական Դենիկինի, Յու-
 դենիչի, Կոլչակի բանակները ջախջախվելուց
 հետո՝ իմպերիալիստական պետությունները
 պանական Լեհաստանը մեր դեմ հանեցին,
 միաժամանակ ձեռք զարկելով բարոն Վրանգե-
 լին Ղրիմում ամբոցնելու գործին: 1920 թվա-
 կանի մայիսին սպիտակ լեհերն անսպա-
 սելի հարձակումը գրավում են Կիյեվը:
 Չնայելով՝ վոր Կարմիր Բանակը յերկարատե

կոիվներէից հետո հոգնեւ եր, բայց և այնպե-
նա անցնում ե հարձակման և լեհերին Կիւիէի
գուրս քշելով՝ հասնում ե մինչև Վարչավա-
Այդ ժամանակ Վրանգելն սկսում ե հարձակ-
ման դիմել: Խորհրդային կառավարութիւն
Լեհաստանի հետ հաշտութիւն ե կնքում
Կարմիր Բանակը շարժում ե Բարոն Վրանգել
դեմ: Բարոն Վրանգելի բանակը կազմված ե
Դենիկինի բանակի մնացորդներէից՝ Փրանսիա-
կան փաղով: Ընկ. Ֆրունզեյի առաջնորդու-
թյամբ ջարդ ու փշուր յեղած ոռւս սպիտու-
ղվարդիականութեան խղճուկ մնացորդը:

19. Կ. Կ. ԲԱՆԱԿԻ ՅԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԻՎԻ- ՉԻԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

11-րդ Բանակն ոգնութիւն ցույց տվե-
Անդրկովկասի բանվորներին և դյուղացիներին:

Բազմի բանվորների առաջին խսկ կանչել
11-րդ բանակի զորամասերը դեպի Բազ-
շարժվեցին, ուր և հասան 1920 թվի ապրիլ
27-ին: Մուսավատների ապստամբութիւնն
րի վերջնական ճնշումից հետո բանակի համա-
հանգստյան ժամանակ յեկավ: Այդ ժամանա-
կունն եր կազմակերպված Ադրբեջանի Կարմի
բանակը:

Հայաստանի Ղաղախի դյուղացիների կան-
չով 11-րդ բանակն ոգնութեան յեկավ Հայաս-
տանի աշխատավորութեանը և ոգնեց տապա-
րելու դաշնակների լուծը:

Մենչևիկական կառավարութեան դործ
դրած ռեպրեսիվ միջոցները ստիպեցին Վրաս-
տանի ապստամբած բանվորներին և դյուղացի-
ներին ստաջանակին դիմել 11-րդ Կարմիր Բա-
նակի ոգնութեանը, վորի աջակցութեամբ
Վրաստանի բանվորներն ու դյուղացիները
խորհրդային իշխանութիւն հայտարարեցին:

Դրանից հետո 11-րդ բանակը շուտով
վերանվանվեց Առանձին Կովկասյան բանակ:
Նրա կազմի մեջ մտան Անդրկովկասյան հան-
րապետութիւնների ազգային դիվիզիաները:

1923 թվին Առանձին Կովկասյան Բանակը
պարզեատրվեց Կարմիր Դրոշի շքանշանով և
այնուհետեւ կոչվեց Կովկասյան Կարմրադրոշ
բանակ:

Կովկասյան Կարմրադրոշ բանակի զորա-
մասերը պահպանում են մեր հարավային սահ-
մանները, վորով և ապահովում են Անդրկով-
կասի բանվորներին և դյուղացիներին խաղաղ
աշխատանքի հնարավորութիւնը:

Հայկական Կարմիր Բանակն եւ քաղաքա-
յիական կոիվների պատմութիւն ունի: Դաշ-

նակներն ժամանակ նրանց զորքը զբաղված է թուրք գյուղացիներին կոտորելով և գյուղեր թալանելով: Նրա մեջ կարգապահություն չկա և նա խմբապետների ձեռքին խաղալիք էր:

Դաշնակների բանակը ջարդ ու փշուր յեղավ 1920 թվին տաճկական փոքրաթիվ զինվորների կողմից:

Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո բանվորա-գյուղացիական իշխանությունը դաշնակների բանակը վերակազմության յեղեթարկեց: Նրանից հեռացվեցին խմբապետները և թալանչի ու ցարական ոֆիցերները: Հայաստանի խորհրդային իշխանությունն էլ ունեցում էր բանվորա-գյուղացիական Կարմիր Բանակը:

1921 թվի դաշնակների կազմակերպության փետրվարյան հակահեղափոխության ժամանակ Հայաստանի Կարմիր Բանակը ճնշեց ապստամբությունը: Ղամարլվի և Յելենովկայի ֆրոնտներում Կարմիր Բանակը ամիս ու կես հերոսաբար կռվեց դաշնակ հակահեղափոխականների դեմ և ապրիլի 2-ին վերազրավեց Յերեանը: Զանգեզուր փախած և խմբապետ Նժդեհին միացած դաշնակներին Հայաստանի Կարմիր Բանակը մի շարք կռիվներով ջարդ ու փշուր արավ և վերջնականապես դուրս վրնդեց խորհրդային իշխանության սահմաններից:

Դաշնակները խուճապով փախան Պարսկաստան:

20. ԿԱՐՄԻՐ ՆԱՎԱՏՈՐՄԸ

1905 թվականի հեղափոխության ժամանակ նավատորմը մեծ դեր կատարեց: «Պոտյոմկին» հաժանավի նավաստիները Ուլեսայում ապստամբություն բարձրացրին: Նույնը տեղի ունեցավ Սևաստոպոլում, վորտեղ լեյտենանտ Շմիդտը նավաստիների գլուխ անցավ: Հոկտեմբերյան հեղափոխության և քաղաքացիական կռվի ժամանակ նավաստիները Կարմիր Բանակի ավանգարդն էլին: Սպիտակ գվարդիականները մեր նավատորմի մի մասը փչացրին և իրենց հետ տարան: Պատերազմը վերջանալուց հետո՝ ձեռնարկված է ռազմական նավատորմի վերականգնման գործը: Նավատորմի չեֆությունն իր վրա յե վերցրել կոմսոմոլը: Հազարավոր լավագույն կոմսոմոլիստներ մտել են ռազմածովայինների կազմերը:

21. ՌԿԿ (Բ) ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿՈՒՄ ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ԿՈՎԻ ԺԱՄԱՆԱԿ ՅԵՎ ԱՅԺՄ

Իր զոյության առաջին իսկ որից սկսած՝ խորհրդային իշխանությունը պետք է դիմանա՝ ռուսական և ոտարերկրյա կապիտալիստների դինված ուժերի հարձակունքուն:

ճնշումներին: Մահացու վտանգի առաջ բան-
վոր դատակարգը և դուրզացիությունը համա-
խմբվեցին և ռազմական դաշինք կապեցին՝
հարձակվող թշնամուն գինված հակահարված
տալու համար: Լենինն ու իր կուսակցությունն
այդ անքակտելի միության գլուխն անցան և
ամբացրին: Յեղեկ են ժամանակներ, յերբ
ՌԿԿ (բ) անդամների մինչև կեսը (300,000)
գտնվել են Կարմիր Բանակում: Կոմունիստնե-
րը՝ զանազան պաշտոններում—հասարակ շար-
քային մարտիկից սկսած մինչև գերագույն
հրամանատարությունը—Կարմիր Բանակի բո-
լոր մարտիկների համար որինակ էին ծառա-
յում: Նրանք, կոմունիստները, իրանց արյունով
զոդեցին Կարմիր Բանակի շարքերը և նրանց դե-
պի հաղթանակներ առաջնորդեցին: Միևնույն
ժամանակ կոմունիստների ղեկավարությամբ
տեղերում խորհրդային իշխանությունը ձեռք
եր առնում բոլոր միջոցները, վորպեսզի Կար-
միր Բանակն ապահովե այն բոլոր միջոցները,
վորոնք անհրաժեշտ են կովի և հաղթանակի
համար: Կարմիր Բանակի համար հացը վերց-
վում էր դուրզացիներից մասնատրության յե-
ղանակով (развертка): Բանվորներն ամ-
բացված էին ձեռնարկություններին: Աշխա-
տավարձը վճարվում էր քնական միջերջներով:

Յերկիրը դարձավ ռազմական ճամբարակ (լա-
գեր): Միայն այդպիսի ծանր դեով էր, վոր
թշնամիները հաղթվեցին:

22. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ԽԱՂԱՂ ՎԻՃԱԿՈՒՄ

Հենց վոր խորհրդային Հանրապետու-
թյուններն սպիտակ գվարդիական բանդանե-
րից և ինտերվենտներից մաքրվեցին, Կարմիր
Բանակն սկսում է կրճատվել: 5,300,000-նոց
Կարմիր Բանակը կրճատվելով հասնում է մին-
չև 562,000: Խորհրդային իշխանությունը քա-
նիցս առաջարկել է իր կապիտալիստական հա-
րկաններին՝ գինաթափվել, վոր հնար լինի
թեթևացնելու աշխատավորության ռազմական
ծանրությունը, սակայն այդ առաջարկու-
թյունները մերժվել են: Կապիտալիստական
պետությունները շարունակ սպառազինվում
են: Մենք միշտ պետք է պատրաստ լինենք՝
գինված հակահարված տալու: Ուստի և խոր-
հրդային կառավարությունը ուղադրություն է
դարձնում Կարմիր Բանակի վորակը լավացնե-
լու վրա (նյութական վիճակի բարվորում, ու-
սուցման կանոնավորություն, կապ՝ քաղաքա-
ցիական կազմակերպությունների հետ): Դրա
հետ միասին ձեռնարկված է յերկրային զորա-
մասերի կազմակերպության զործը, այդ միջո-

ցը հնար ե տալիս աշխատավորներին յերկար ժամանակ զորանոցներում չպահել և նրանց գործից չհտրել, մյուս կողմից ել ուժեղացնում ե յերկրի պաշտպանությունը:

23. ՌԿԿ (Բ) ԲՋԻՋԸ ԶՈՐԱՄԱՍԻՄ

ՌԿԿ (Բ) նախնական կազմակերպությունը բանակում՝ վաշտի բջիջն ե, վորը կազմակերպվում ե, յերբ ՌԿԿ (Բ) անդամներից կան գոնե յերեք հոգի: Զորամասի կոմունիստական բջիջը ունի իր հիմնական խնդիրը, այն ե՝ սերտ կապ հաստատել կուսակցության և կարմիր բանակային մասսայի միջև, պարզել անկուսակցական կարմիր բանակայիններին կուսակցության դերն ու նշանակությունը, վոր նա ունի աշխատավորության պայքարում չհագործողների դեմ, ամրացնել կուսակցության ազդեցությունը, գրավել կուսակցության նոր անդամներ և դաստիարակել թեկնածուներին:

ՌԿԿ (Բ) բջիջը զորամասում աջակցում է հրամարդկազմին կարմիր բանակայինների դաստիարակության գործում և աշխատում ե իր անդամների քաղաքական և կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու վրա: ՌԿԿ (Բ) բջիջն աշխատանք ե տանում ՌԿՅԵՄ անդամների մեջ: Վաշտերի կոմբջիջները միանում են

ե կազմում են գնդի կոլլեկտիվ: Կուսակցության անդամ կարող ե լինել ամեն մի ազնիվ, տոկուն, բանվորների և գյուղացիների գործին անսահմանորեն նվիրված կարմիր բանակային:

24. ՌԿՅԵՄ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿՈՒՄ

ՌԿՅԵՄ կարմիր նավատորմի չեֆն ե: Միությունն որեցոր աճում, մեծանում ե (սկզբում 22,000 անդամ ուներ, 1924 թվի համագումարի ժամանակ միության անդամների թիվը հասնում եր 840,000-ի): ՌԿՅԵՄ վեցերորդ համագումարը (1924 թ. հուլիս) վորոչեց ՌԿՅԵՄ վերակոչել Ռուսաստանի Լենինյան Կոմինիստական Ֆերիտասարդության Միություն—ՌԿՅԵՄ:

ՌԿՅԵՄ հոգ ե տանում աշխատավոր յերիտասարդության լուսավորության վրա:

ՌԿՅԵՄ աշխատում ե ամենից առաջ գրագիտություն սովորեցնել բանվոր և գյուղացի յերիտասարդության:

ՌԿՅԵՄ աշխատում ե իր շարքերի մեջ առնել գյուղական յերիտասարդության չքավոր, բատրակ և միջակ տարրերին:

ՌԿՅԵՄ անդամները կարմիր Բանակում հանդիսանում են կուսակցությունը մասսայի

հետ կապող ողակներէից մէկը: Կարծիր Բանասիրտ ՌԼԿՅԵՄ ԲՂԻՋՆԵՐ չեն կազմակերպւում:

ՌԼԿՅԵՄ ԲՂԻՋՆԵՐԻՆ կից ստեղծւում են ՌԼԿՅԵՄ կուլիկարիւմներ:

ԼԵՆԻՆԸ ՅԵՎ ՌԿԿ (Բ)

25. ՌՌԻՍ. ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ (ԲՈՂՇԵՎԻԿՆԵՐԻ)՝ ԼԵՆԻՆԻ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆ Ե

Ընկ. Լենինն իր կյանքի 25 տարին ունի և Ռուսաստանի Կոմունիստական Կուսակցութեան (բ) կազմակերպութեան գործին: ՌԿԿ (բ)՝ ընկ. Լենինի ղեկավարութեամբ ղեկավարում էր բանվոր դասակարգի պայքարը ցարիզմի ժամանակաշրջանում: Ընկ. Լենինը ղեկավարում էր 1905 թ. բանվորների ապստամբութեանը և 1905 թ. հեղափոխութեան պարտութեանից հետո՝ ռեակցիայի շրջանում պահեց, դատարարակեց և ղեկավարեց կուսակցութեանը: Ընկ. Լենինը բանվորներին և գյուղացիներին 1914 թվի համաշխարհային սպանդանոցի դեմ հանեց: Նա ցարական Ռուսաստանի բանվորներին և գյուղացիներին հանեց կապիտալիզմի դեմ և 1917 թվականի հոկտեմբերին նրանց տարավ հաղթանակի: Բոլշևիկների կուսակցութեան ղեկավարութեամբ, ընկ. Լենինի գլխավորու-

թեամբ, բանվոր դասակարգը և գյուղացիութեանը հետ մղեցին սպիտակ բանակների դրոշները և ստեղծեցին աշխատավորների հզորագույն հանրապետութեանը: Ընկ. Լենինի ավանդի համաձայն՝ կուսակցութեան անդամ կարող է լինել ազնիվ, նոր կյանքի համար պայքարին իր անձը աննենդ նվիրած բանվորն ու գյուղացին:

26. ԸՆԿ. ԼԵՆԻՆԻ ՄԵԾԱՄԵԾ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ՝ ՌԿԿ (բ) ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ԵՆ

Ընկ. Լենինը կուսակցութեան ավանդ թողեց—բոլոր ուժերով ամբացնել բանվորների և գյուղացիների միութեանը: Բանվորների և գյուղացիների միութեանը կամ կապը պետք է լինի ամեն բանում, տնտեսութեան մեջ փոխադարձ սեփական, կուրտուրան բարձրացնելու, բնականուր թշնամու դեմ կռիւն մեջ:

Ընկ. Լենինն ավանդ է թողել—ամբացնել գանազան ազգութեանների աշխատավորների կապը: Կուսակցութեանը՝ ընկ. Լենինի գլխավորութեամբ ստեղծել է խորհուրդների առաջին հանրապետութեանը: Պետք է հանրապետութեանը պահպանել համաշխարհային կապիտալից: Ընկ. Լենինն ավանդ է թողել կուսակցութեան—ամբացնել Կարմիր Բանակն ու

կարմիր նավատորմը: Սորհուրդների հանրապետութիւնն ամբողջ աշխարհի բանվորներին ու գյուղացիներին ցույց է տալիս նրանց ազատագրութեան ուղին: Ընկ. Լենինն անդադար հոգ եր տանում ամբողջ աշխարհի աշխատավորութեան միութեան մասին—այդ կուսակցութեան խնդիրն է: Բանվորները, գյուղացիները, կարմիր բանակայինները—ամենքը պետք է համախմբվեն ընկ. Լենինի զաղափարների շուրջը: Բանվորներն ու գյուղացիները՝ Ռկկ (բ) ղեկավարութեամբ, պետք է նվիրվեն մեծ գործին, ընկ. Լենինի ավանդներն իրականացնելու գործին:

ԽՍՀՄ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՋ

27. ՄԵՐ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ—ԿԱԼՎԱՅԱՏԵՐԵՐ, ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏՆԵՐ, ԿՈՒԼԱԿՆԵՐ ՅԵՎ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԿԱՊԻՏԱԼ

Կալվածատերերը, կուլակները, կապիտալիստները և ֆաբրիկների վարձակալները՝ բանվորների և գյուղացիների թշնամիներն են:

Նրանք բոլորը ցանկանում են վռնել ցանկալի բանվորների և գյուղացիների իշխանութիւնը և ստեղծել բուրժուական իշխանութիւն՝ աշխատավորներին չահագործելու համար: Որով

կալվածատերերի և կապիտալիստների մի մասը արտասահման է փախել և այնտեղից պայքար է մղում բանվորա-գյուղացիական իշխանութեան դեմ: Բոլոր յերկրների կապիտալիստները խորհրդային հանրապետութեան թշնամիներն են: Կարմիր Բանակը և մեր արմատեսութեան վերելքն ստիպեցին ոտար պետութիւններին ճանաչել մեր բանվորա-գյուղացիական կառավարութիւնը: Մեր յերկրում չատ հարստութիւն կա (վուչ, նավթ, յերկաթ): Համաշխարհային կապիտալը ցանկութիւն ունի այդ հարստութիւնների ազատ տեր ու տիրականը յինելու: Ոտարեկերպ բուրժուաները մեզ սպառնում են նոր հարձակումների վտանգներով: Մենք պետք է պատրաստ լինենք կապիտալիստական պետութիւնների կողմից նոր հարձակումներին:

28. ԼԵՀԱՍՏԱՆ ՅԵՎ ՌՈՒՄԻՆԻԱ

Այժմյան լեհական պետութիւնը կազմվել է 1918 թվի վերջին: Լեհաստանի բնակիչների թիվն է 29 միլիոն, վորի 50 տոկոսը լեհեր են, իսկ մնացածը զանազան ազգութիւններ (ուկրայնացի, բելոուս, հրեա): Լեհաստանում կարգադրութիւններ անողները Փրանսիական և անգլիական կապիտալիստներն են: Հոգը

գլխավորապես պատկանում է կալվածատերերին: Գյուղացիների մեջ չափ կան հողագույրներ և սակավահողեր: Գյուղացիները մեծ կախում ունեն կալվածատերերից, վորոնցից ստիպված են վարկով հող վերցնելու և վորոնց մոտ նրանք աշխատում են որավարձով: Մանավանդ ծանր պայմաններում են գտնվում վորոնք լեհական ազգության պատկանող գյուղացիները, վորոնք բացի տնտեսական կեղեքումից, կրում են նաև ազգային ճնշում: Լեհաստանում այս վերջին ճնշումը չափ մեծ է և ազգությունների մեջ տառապելու է առաջ բերում լեհական պետության նկատմամբ: Գործազրկությունը մշտական յերեույթ է: Գործազուլներ հաճախ են լինում: Լեհական շլախտան (մանր ագնավականությունը) դաժան կերպով է վարվում բանվոր գասակարգի և գյուղացիության հետ, մանավանդ արևելյան ծայրագավառներում՝ ուկրայինցիների և բելուսների շրջաններում: Կոմկուսակցությունը հալածվում է և գործում է գաղտնի: Լեհաստանը պահում է մի բանակ, վոր բաղկացած է 300,000 մարդուց:

Ռումինիան խոշոր կալվածատերերի յերկիր է: Հողի մեծ մասը գտնվում է խոշոր կալվածատերերի ձեռքին: Արգյունարերությունը

առանձին կապիտալիստների ձեռքին է: Ամբողջ բանվոր գասակարգի վիճակը Ռումինիայում չափազանց ծանր է: Յերկրում վայրագաբար իշխում է սպիտակ տերրորը: Փանր է մանավանդ Բեսարաբիայի վիճակը, վորին Ռումինիան 18 թվին բռնությամբ տիրացել է, վորինակիչները, սակայն, ձգտում են միանալու ԽՍՀՄ-ի հետ: Ռումինական և լեհական սահմանների վրա հարկավոր է սուր աչքով հսկել:

29. ԱՆԳԼԻԱ ՅԵՎ ՖՐԱՆՍԻԱ

Անգլիան և Ֆրանսիան կապիտալիստական յերկրներ են, վորոնք ունեն չափ հարուստ գաղութներ աշխարհի բոլոր մասերում: Անգլիան ունի ամենաուժեղ ռազմական և առևտրական նավատորմ: Անգլիան տիրում է մի շարք յերկրների վրա, վորոնց բնակիչների թիվը 450 միլիոն է, իսկ Ֆրանսիան աշխարհի բոլոր յերկրներում ունի գաղութներ՝ 60 միլիոն բնակիչներով: Յերկու յերկրներում էլ իշխանությունը կապիտալիստների ձեռքն է, վորոնք իրանց կամքը թելադրում են մինիստրներին և կառավարության:

Անգլիան և Ֆրանսիան մեղ ճանաչել են: ԽՍՀՄ-ի և Անգլիայի միջև՝ 1921 թվից գոյություն ունի առևտրական պայմանագիր, իսկ

Ֆրանսիայի հետ բանակցություններ ենք վարում առևտրական պայմանագիրներ կնքելու համար:

Անգլիայի աշխարհի սե-հարյուրակային կառավարությունը (պահպանողական) իՄ.Ս.Հ.Մ-ի ամենավտանգի թշնամին է: Անգլիական և ֆրանսիական թալանիչների մեջ մեծ հակասություններ կան, վորոնց հիմքը մրցությունն է (կոնկուրենցիա) և շաշխարհը բաժանելու խնդիրը: Դրա համար ել Անգլիան մեծացնում է իր նավատորմը, իսկ Ֆրանսիան մինչև այսօր ել պահում է 800,000-նոց բանակ: Ֆրանսիայի և Անգլիայի կոմունիստական կուսակցությունները զարգանում և մեծանում են: Հզորագույն կապիտալիստական պետությունների միջև գոյություն ունեցող հարածուն հակասությունները բանը կը հասցնեն նոր իմպերիալիստական պատերազմներ:

Հնարավոր է՝ հարձակումներ լինեն նաև մեզ վրա, վորպես խորհրդային յերկրի վրա, վոր արմատապես տարբեր է կապիտալիստական յերկրներից: Կարծիր Բանակը պետք է պատրաստ լինի այդ հարձակումներին ընդառաջելու և նրանց յետ մղելու:

30. ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Իմպերիալիստական պատերազմից Գերմանիան կորցրեց վոչ միայն իր բոլոր գաղութները, այլև իր յեվրոպական հողերի նշանավոր մասը: Բանակը կրճատվել է մինչև 100,000 հոգու:

Գերմանիան մի միացյալ հանրապետություն է, վորի բնակիչների թիվը հիսուն միլիոնից ավելի յէ: Գերմանիան գլխավորապես արդյունաբերական յերկիր է, սակայն նրա դյուղատնտեսությունն էլ բարձր զարգացման է հասած: Յետպատերազմյան ավերմունքի ամբողջ ծանրությունն ընկած է Գերմանիայի բանվոր դասակարգի վրա, վորի վիճակը չափազանց վատթարացել է:

Կոմունիստական կուսակցությունը 300 հազարից ավելի անդամ ունի և համառ պայքար է մղում Գերմանիայի կապիտալիստական կառավարության և սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ:

1923 թվականի հոկտեմբերին հեղափոխական շարժումը Գերմանիայում մեծ չափերի հասավ և կարմիր հարյուրակներ կազմակերպելու ու ղինված ապստամբության պատրաստվելու բնույթ ընդունեց: Ս. դ. կառավարությունը և Ֆաշիստական զորքերի հարձա-

կումբը ապստամբությունը ճնշեց: Ս. Գ. դա-
վաճանության շնորհիվ՝ այժմ գերմանական
հանրապետության նախագահն է Վիլհելմ
կայսրի նախկին Փերլեմարչալ Հինգենբուրգը:

31. ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ- ՆԵՐԻ ՎՏԱՆԳՆԵՐԸ

Իմպերիալիստական պետությունները միշտ
ձգտում են նոր հողեր գրավելու: Նոր հողերը
նրանց հարկավոր են տեղական ծողովուրդնե-
րին չահագործելու և կեղեքելու համար: Իմ-
պերիալիստական պատերազմի ժամանակ ձեռք
բերած ավարը բաժանելու հողի վրա, այլև
նոր թալաններ ձեռք բերելու տենչի հետևան-
քով խոչոր կապիտալիստական պետություն-
ների մեջ ընդհարումներ են տեղի ունենում:
Կապիտալիստների միասնականությունը խախ-
տվում է, յերբ զանազան կապիտալիստական
պետությունների մեջ շահերը բաղխվում են:
Թալանելու և կեղեքելու իրավունքի համար վե-
ճը իմպերալիստական պետությունների մեջ
լուծվում է պատերազմներով: Անգլիայի և
Ֆրանսիայի Ամերիկայի և Յապոնիայի միջև
դժգոհությունները հասունանում են: Բոլոր
իմպերալիստական պետությունները գինվում
են նոր պատերազմների համար:

32. ՄԻԼԻՏԱՐԻԶՄԻ ՅԵՎ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՏԵԽ- ՆԻԿԱՅԻ ԱՃՈՒՄԸ

Կապիտալիստական պետությունների սպա-
ռազինության ծախսերն անհավատալի չափե-
րով մեծանում են.

	1913	1921
Մ. Նահանգներ	318 միլ. դոլ.	1,845 միլ.
Անգլիա	142 » »	823,750,000
Ֆրանսիա	155 » »	825,000,000
Յապոնիա	48 » »	115,000,000

Մեծ պետություններից հեռ չեն մնում
փոքրերը—մեծերի ծառաները—Լեհաստան,
Չեխո-Սլովակիա, Ռումինիա և ուրիշները:

Այժմ գենքի տակ յեղած գինվորների թի-
վը մեկ միլիոն ավելի չէ, քան թե 1914 թվա-
կանի պատերազմից առաջ էր: Նշանավոր չա-
փով ուժեղանում է սպառազինության տեխնի-
կան: Աճում, զարգանում են ավիացիան, պա-
տերազմի քիմիական միջոցները, սուղանավա-
տորմը. ահագին կործանիչ ուժի թնդանոթնե-
րի հեռաձգությունը: Բուրժուազիան ամենա-
խոչոր գիտական ուժերին հրավիրել է կործա-
նելու և ջախջախելու նոր քիմիական և այլ
միջոցներ ստեղծելու գործին: Կապիտալիստ-
ներն աշխարհի համար նոր սպանդ են պատրաստ-

տում: Կապիտալիստական յերկրների սպառազինությունը նշանավոր չափով ուղղված է մեր դեմ: ԽՍՀՄ-ի ամրանալը, Կապիտալիստական յերկրներում կոմունիստական կուսակցությունների աճումը, ազգային հեղափոխական շարժման աճումը զաղութներում, ամբողջ աշխարհի ճնշվածների համակրանքի աճումը դեպի ԽՍՀՄ—այս բոլորը սաստկացնում են իմպերիալիստների դեպի մեզ ունեցած ատելությունը և մեզ վոչնչացնելու ցանկությունը: Մենք չենք ձգտում ուրիշների յերկրները գրավելու, սակայն պետք է պատրաստ լինենք ԽՍՀՄ իությունը պաշտպանելու: Կարմիր Բանակը հենարան է բոլոր յերկրների Կապիտալիստների դեմ. նա պետք է տեխնիքապես կատարելագործվի:

33. ՊԵՏՔ Ե ԶԳՈՆ ԼԻՆԵԼ

Վորպեսզի մեզ անապատելի հարձակումով հանկարծակիի չբերեն, մենք պետք է զգոն լինենք: Խորհրդային կառավարությունը ամեն հնարավոր բան անում է Կարմիր Բանակի և նավատորմի ղեկավարական ուժն ամրացնելու համար: Կարմիր Բանակին ոգնության է յեկել Ավիաքիմը: Այդ հասարակական կազմակերպությունը նպաստում է մեր ավիացիայի և քի-

միական արդյունաբերության զարգացման: Այդ արդյունաբերությունը մեզ հարկավոր է մեր տնտեսության համար, նույնպես և յերկրի պաշտպանության համար: Խորհրդային կառավարությունը և ՌԿԿ (բ) աշխատավորության մեջ ռազմական պրապագանդա յե տանում և բացատրում է ԽՍՀՄ պաշտպանության խնդիրները: Ակումբներին ու խրճիթ-ընթերցարաններին կից կազմակերպված են ռազմական անկյուններ, աշխատավորների զինվորական դաստիարակության համար: Նախակոչիկը պետք է ուշադրությամբ հետևի և նպաստի ԽՍՀՄ պաշտպանության գործին:

ՀԱՄԱՇՆԱՐՀԱՅԻՆ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

34. ԿՈՄԻՆՏԵՐՆ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԻՆՏԵՐՆ

Կոմինտերնը—Կոմունիստական Ինտերնացիոնալը—կոմունիստական կուսակցությունների միջազգային միությունն է: Կոմինտերնի առաջին կոնգրեսը կայացավ 1919 թվի մարտին՝ Մոսկվայում քնկ. Լենինի ղեկավարությամբ: Կոմինտերնի խնդիրն է—ղեկավարել աշխատավորության պայքարն ամբողջ աշխարհում: Կոմինտերնը պայքար է մղում Յերկրորդ Ինտերնացիոնալի դավաճան պարագ-

լուխներ զեմ և բանվորներին զուրս և հանու-
նրանց ազգեցության տակից: Աշխարհի հա-
մարյա բոլոր յերկրներում Կոմիտեներն սեկ-
ցիաներ կան: Ռեկ (բ) իբրև ամենահին և տո-
կուն կոմունիստական կուսակցություն, վո-
ուների հաղթական հեղափոխություն, Կոմի-
տեներում ղեկավար տեղ և բռնում, մնացած
կոմկուսակցությունները նրան են նայում:

Բոլոր կապիտալիստական յերկրներում
ամենաջգամբ զյուզացիությունը գտնվում
նույնպես ծանր վիճակում, ինչպես և բանվոր-
ները: Միայն բանվոր զասակարգի հետ միա-
տեղ կռիվն է, վոր կարող և ողնել աշխատավո-
րացիության: Այս պարզ յերևում է Ռու-
սաստանի որինակից: Դրա համար էլ բոլոր
յերկրների առաջավոր զյուզացիները միացե-
ն և 1923 թվին Մոսկվայում ստեղծել են Մի-
ջազգային Գյուզացիական Խորհուրդ: Խոր-
հուրդը ղեկավարում է կապիտալիստական
յերկրների աշխատավոր զյուզացիության հե-
ղափոխական շարժումը: Գյուզինտեներին հա-
րած են բազմաթիվ յերկրների զյուզացիական
կազմակերպություններ:

35. ՅԵՐԻՏԿՈՄԻՆՏԵՐՆ

Յերիտաարգության Կոմունիստական Ին-

տերնացիոնալը միացնում է ամբողջ աշխարհի
զյուզի և քաղաքի բանվոր յերիտաարգու-
թյան կոմունիստական միությունները: Յե-
րիտաարգության (ԿԻՄԸ) իրան խնդիր է դրել—
տապալել կապիտալիստ. հասարակարգը՝
բանվոր յերիտաարգության նախապատրաս-
տելով և նրան մասնակից անել տալով բանվոր
զասակարգի հեղափոխական կռիվին—Կոմի-
տեների ղեկավարությամբ: Կոմսոմոլը պատ-
րաստում է կոմկուսակցության փոխորդ: Նա
իր անդամներին զաստիարակում է լենինյան
վոգով:

36. ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՂԱՓՈՒՍԱԿԱՆ ՇԱՐՃՄԱՆ ԱՃՈՒՄՆ ԱՐԵՎԵԼԻՔՈՒՄ

Գաղութային ժողովուրդներին հարստա-
հարեղն ու շահագործելը՝ գաղութային յերկր-
ներում առաջ է բերում հեղափոխական շար-
ժում: Իմպերիալիստական պետությունները
(Անգլիա, Ֆրանսիա և Ամերիկա) զինված ու-
ժով ճնշում են հարստահարված ժողովուրդնե-
րի ազգային հեղափոխական շարժման աճու-
մը: Ֆրանսիական իմպերիալիզմը Մարոկկո-
յում իր հաշիվներն է տեսնում՝ կեղեքիչների
զեմ ապստամբված ուրիշների հետ: Իմպերիա-
լիստները Զինաստանում արյունհեղությամբ

են ուզում վերջ դնել չին ժողովրդի հեղափոխական շարժման: Հնդկաստանի, Աֆրիկայի, Չինաստանի, Պարսկաստանի, Ավստրալիայի—հեղափոխական շարժման աճումը ցույց է տալիս, Վոր ճնշված արևելքի բազմամիլիոն մասսան գլուխ է բարձրացնում իմպերիալիստների դեմ: Թե այդ յերկրները և թե ԽՍՀՄ ունին մի թշնամի—համաշխարհային կապիտալը: Համաշխարհային կապիտալի դեմ կռվում՝ Արևելքի ճնշված ժողովուրդները ԽՍՀՄ իրանց դաշնակիցն են համարում:

37. ՆԱԽԱԿՈՉԻԿԸ ՏԱՆԸ

Լավ կարմիր բանակային դառնալու համար՝ հավաքույթների ժամանակ նախազորակոչյան պատրաստության պարապմունքները քիչ են: Նախակոչիկն անցնելով նախազորակոչյան պատրաստության դասընթացը, պետք է պատրաստվի կարմիր Բանակում ծառայելու համար: Տանը—գործարանում կամ գյուղում—նա պետք է հետաքրքրվի կարմիր Բանակի չինարարությամբ և հավաքույթներում իր ստացած գիտելիքները հարստացնի. ահումբներին ու խրճիթ—ընթերցարաններին կից կան ուղիական անկյուններ՝ զանազան խմբակներով: Նախակոչիկը պետք է որինակ ծառայի և կոմ-

յերիտականների հետ, հաճախի ուղիական անկյունները և աշխատի խմբակներում: Խրճիթ—ընթերցարաններում տեղի յեն ունենում բարձրաձայն ընթերցանություններ, նախակոչիկը պետք է ներկա լինի այդ ընթերցանություններին կամ ինքն էլ կարդա: «Անդրադետ մարդը քաղաքականությունից դուրս է»,—ասում էր ընկ. Լենինը: Նախակոչիկը պետք է գրագիտություն սովորե անդրադետության վերացման կայաններում: Կարմիր Բանակի լավ մարտիկ կարող է լինել միայն այն նախակոչիկը, վորը կավելացնի իր ուղիական և քաղաքական գիտելիքները թե՛ նախակոչիկներին հավաքույթներում և թե՛ տանը:

ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ՆԱԽԱԿՈԶԻԿՆԵՐԻ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

1. ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՈՒԹՅՈՒՆԸ՝
ՔԱՂՊԱՐԱՊԱՌՈՒՆՔՆԵՐ ՏԱՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

1. ՆԱԽԱԿՈԶԻԿՆԵՐԻ ՔԱՂՊԱՐԱՊԱՌՈՒՆՔՆԵՐԻ
ԻՆԴԻՐՆԵՐԸ (ՆՊԱՏԱԿԸ)

Նախակոչիկները հետ պարապելու նպատակն է՝ պատրաստել գիտակից քաղաքացիներ, վորոնք վորոչ ժամանակից հետո մտնելու յեն բանվորադուրացիական Կարմիր Բանակի շարքերը՝ բանվորները և գյուղացիները շահերը պաշտպանելու համար։ Մենք պետք է գիտակից խորհրդային քաղաքացիներ պատրաստենք. այդ կը նշանակի՝ մեր աշխատանքը հետևանքը պետք է լինի այն, վոր նախակոչիկը բմբոնե, վոր միայն խորհրդային իշխանությունն է ճշտությամբ և ատկունությամբ պաշտպանում բանվորները և գյուղացիները շահերը, վոր այդ խորհրդային իշխանության պետք է թե ու թիկունք լինել բոլոր ուժով, վոր

նրա պաշտպանության համար հարկավոր է մտնել Կարմիր Բանակի շարքերը։ Այսպիսով նախակոչիկը սովորում է վոչ միայն սովորած լինելու համար, այլև գործելու համար։

Նախակոչիկը պետք է իր աշխատանքի վրա նայե, վորպես կարմիր բանակայինի ուսուցման մի մասի վրա։ Նախակոչիկը գիտակցորեն մտնելով Կարմիր Բանակի շարքերը, կանխորեն պատրաստված կը լինի կարգապահության անհրաժեշտության, քաջության, բանվորների և գյուղացիների շահերին նվիրված անձնագործության համար։

Մենք, ի հարկե, նախակոչիկի դաստիարակության նկատմամբ մեր խնդիրը կատարած չենք լինի, յեթե նրան չհաղորդենք ամենատարրական հասկացողություններ՝ Կոմունիստական կուսակցության և նրա առաջնորդ բնկ. Լենինի, ՌԼԿՅԵՄ, այլև խորհրդային շինարարության մեջ՝ բանվորների և գյուղացիների շահերը պաշտպանելու գործում նրանց դերի մասին։

Նախակոչիկը պետք է հասկանա, վոր կոմունիստական կուսակցությունը ղեկավարում է խորհրդային կառավարության և վոր խորհրդային իշխանության կարևորագույն ձևը

նաբխումներն անց են կացված կոմունիստական կուսակցության ղեկավարությամբ:

Այս աշխատանքի հետևանքով նախակոչիկը պետք է մոտենա ՌԿԿ և ՌԼԿՅԵՄ բջիջներին և նրանց աշխատանքին գյուղում:

2. ՔԱՂՂԵԿԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Քաղաքապետներն անցնելիս մենք մի կողմից նախակոչիկին ուսուցանում ենք, այսինքն նրան փաստեր ենք հաղորդում խորհրդային շինարարությունից, Կարմիր Բանակի կյանքից ու պայքարից, առաջավոր բանվորներին և գյուղացիներին պայքարից՝ կալվածատերերին և կապիտալիստներին դեմ: Այս ուսումնական նեղ մտքով: Սակայն մյուս կողմից, յերբ մենք փաստեր ենք հաղորդում, ասենք, այն մասին, վոր խորհրդային կառավարությունն ու կոմունիստական կուսակցությունն անբերրիությունից վնասվածներին ոգնություն հասցնելու համար մի շարք միջոցներ են ձեռնառել, մենք բարձրացնում ենք նախակոչիկ-գյուղացու տրամադրությունը, վստահություն ենք ներշնչում նրան դեպի Կոմունիստական կուսակցությունը և խորհրդային իշխանությունը:

Մենք ներգործում ենք նախակոչիկի գլխավորումների վրա, հաստատում ենք նրա կամքը՝ պաշտպանելու Խորհրդային իշխանությունը: Դրանով մենք արդեն դաստիարակում ենք քաղաքացի:

Գործնական պարապմունքների ժամանակ, մանավանդ հասակավորների հետ, ուսուցումն ու դաստիարակությունը միանում, ձուլվում են: Սակայն մենք շատ ուշադրություն պետք է դարձնենք հատկապես դաստիարակչական կողմի վրա:

Ուսուցման հատկացված կարճ ժամանակամիջոցում մենք կարող ենք նախակոչիկին հաղորդել սակավաթիվ տեղեկություններ և փաստեր: Յեթե մենք նախակոչիկի գլուխը տեղեկություններով լցնենք, մանավանդ յերկրորդական և քիչ մշակված տեղեկություններով, դրանով մենք նրան «կը չձեցնենք» և այդ բոլորը շուտով նրա հիշողությունից կանհետանան, չթողնելով և վոչ մի տպավորություն:

Անհրաժեշտ է ընտրել մի քանի պայծառ, հուսկանալի փաստեր, վոր մոտ լինեն նախակոչիկի սրտին և նրան հուզել կարողանան. յեթե այդ փաստերը հաստատեն նրա կամքը Խորհրդային իշխանությունը պաշտպանելու, — այն

Ժամանակ մեր աշխատանքը կը տա տեական հետեանք:

Ահա հենց այդ և մեր գոտտարակազան աշխատանքը, ահա հենց այդ և քաղաքիկի գլխավոր խնդիրը—գոտտարակել ապագայի Կարմիր բանակային:

3. ՊԼԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Նախակոչիկներ թողաքական ղեկավարը նրանց հետ պետք է զրույցներ ունենա խորհրդային իշխանության վերաբերյալ ամենակարևոր և կենսական խնդիրների մասին: Մինչդեռ այդ աշխատանքի համար շատ քիչ ժամանակ է հատկացված: Վորպեսզի հնար լինի այդքան կարճ ժամանակամիջոցում կատարել այնպիսի կարևոր խնդիրներ, ինչպես՝ պատրաստել Կարմիր Բանակի գիտակից քաջամարտիկ և քաղաքի կամ գյուղի՝ գիտակից քաղաքացի, —անհրաժեշտ է, վոր ղեկավարը խնամքով պատրաստվի իր աշխատանքների համար հավաքովյալների ժամանակ, անհրաժեշտ է, վոր նա իր աշխատանքի յուրաքանչյուր քայլը կշռադատե:

Գործի միջոցին ամեն բան պետք է լինի մտածված, պլանով, վր' է մի պատահական բան:

Նախ՝ անհրաժեշտ է լավ կշռադատել ուսուցման ամբողջ ժամանակի աշխատանքի խնդիրը, կանխորեն նշանակել ունկնդիրներ յուրացրած նյութի ստուգության յեղանակները, յերկրորդ՝ հարկավոր է լավ կշռադատել ամեն մի առանձին զրույցի խնդիրը:

Ամեն մի զրույցում մի քանի գլխավոր մտքեր կան. զրույցի մնացած մասը՝ փաստեր, հարցեր, լուսարանություններ (իլյուստրացիաներ)—սրանք բոլորը պետք է ծառայեն ավելի լավ պարզաբանելու զրույցի հիմնական, գլխավոր միտքը, այս բոլորը, այսպես ասած, պետք է խփեն միեւնոյն կետին: Իսկ այստեղից հետևում է, վոր ղեկավարը զրույցի ժամանակ չպետք է իրան նպատակ դնի, վոր ունկնդիրներին հաղորդե իրան հայտնի բոլոր փաստերը: Պետք է բնարել միայն այնպիսի պայծառ որինսկներ, վոր նրանք հաստատեն զրույցի հիմնական, գլխավոր միտքը:

Առանց պլանի աշխատել, այդ մեկնույն է, թե խելքին փչածն ասել, զրույցի գլխավոր խնդրից հեռանալ, ցրվել, յերբեմն աչքաթող անել ամենագլխավորը, սկսել խոսել մեկ բանի մասին, իսկ վերջացնել մի ուրիշ բանով:

Պլանով աշխատել այդ կը նշանակի՝

կանխորեն կչռադատել ամեն մի գրույցի խնդրը, մանր բաների յետեւից չընկնել, գրույցի ամբողջ ժամանակ խփել միեւնոյն կետին և անձամբ լավ յուրացրած լինել գրույցի նյութը:

4. ՏԵՂԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԶՐՈՒՅՑԻ ՀԱՄԱՐ

Զրույցի ժամանակ ղեկավարը պետք է որինականեր վերցնէ տեղական կյանքից: Սակայն չպետք է մոռանալ, վոր տեղական կյանքից վերցրած այդ փաստերը չպետք է ունկնդիրների ուշադրությունը՝ խորհրդային իշխանության ընդհանուր հանրապետական հիմնական խնդիրներից ցրեն, հեռացնեն: Տեղական փաստերի վրա պետք է նայել, վորպէս իլյուստրացիայի վրա: Յերբ տեղական փաստեր ենք առաջ բերում, ունկնդիրների մէջ պահանջ է առաջանում՝ յերկար կանգ առնել հատկապէս հենց այդ փաստերի վրա, չեղմելով գրույցի հիմնական խնդրից:

Քաղցրեկը պետք է այդ յերեւելթի ղեմ կովի՝ յերկրորդական կամ առանձին նախա-կոչիկներին վերաբերող հարցերը փոխադրելով արտադրողական աշխատանքների սահմանը, լենինյան անկյունների աշխատանքների շրջա-նը:

Ահագին, կարեւորագույն, անփոխարինելի նյութ են տալիս լրագիրները. այստեղ են ամենապերջին նորությունները, այստեղ են կյանքի գեղեցիկ սրինակները՝ ղեկավարի գրույցներին համար: Վերջին (նորագույն) լրագիրների առաջ բերած փաստերի, վորպէս որինակաների, ոգտագործման վրա անհրաժեշտ է հատուկ ուշադրություն դարձնել:

5. ԶՆՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՅՆԵՐ

Ղեկավարը գրույցի նյութերից գտաւ, կանխորեն պետք է պատրաստէ նաեւ իլյուստրատիվ (լուսարանական) նյութ, այսինքն՝ գիտողական, պարզաբանող նյութ-աշխարհագրական քարտեզներ, աղյուսակներ, պրակատներ, նույնպէս և վստանալորներ և քրեստոմատիաներից, ամսագիրներից ու գրքերից հանած իրքերի պատմվածքներ: Չպետք է մոռանալ, հարկէ, վոր այդ ոժանդակ միջոցներից կանաներում կան շատ սահմանափակ չափով: Խաջին հերթին ղեկավարը պետք է հոգ տանէ, վոր ԽՍՀՄ քարտեզները գրույցի ժամանակ խալված լինին: Յեթե նախակոչիկը քարտեզին ի նայում, նա չի բմրոնում, վոր Լեհաստանն Ռուսիան մեր հարեաններն են, այն ժամանակ նրա համար բավականաչափ պարզ չի

լինիլ՝ այդ պետութիւններէ հետ մեր փոխհա-
րաբերութիւններէ ուսումնասիրութեան կարե-
ւորութիւնը:

Դիտողական մի քանի միջոցներ կարելի
յէ պատրաստել հենց իրանց՝ ղեկավարներէ և
նույնիսկ ամենից գործոն (ակտիւ) նախակո-
չիկներէ ուժով, որինակ, լոգուողներ և ամե-
նապարզ գիւղերամներ (ուղղանկյունի կամ շք-
ջանի ձևով): Թվեր հաղորդելիս և ղիադրամ-
ներ գծագրելիս՝ հարկավոր է նախ՝ բնորէլ մի-
այն ամենապայծառ, բնահանուր բնույթ ունե-
ցող թվերը և միաժամանակ կըրացնել այդ թ-
վերը. որինակ, պատերազմում սպանվածներէ
թիվը փոխանակ 8,960,000 պետք է ասել 9 միլ-
լիոն:

Պետք է հիշեցնել նաև, վոր մեծ մեծ մերկ
թվեր հաղորդելը հաճախ չի նպաստում մշակ-
վող նյութի յուրացման, բնութման: Յերև
մենք ասենք պատերազմը 400 միլիարդ ուրդի
յէ նստել, դրանով նախակոչիկը չի կարող գնա-
լիս ասել, այդ գումարի ահագնութիւնը, պետք է
ստաջ բերել նրա նշանակութիւնը, բացատրել,
վոր այդ գումարով կարելի կը լինէր ամբողջ
աշխարհի դյուզացիութեան տալ կատարելա-
գործված գյուղատնտեսական գործիքներ, բն-

տիւր սերմեր, անհրաժեշտ կենդանի ինվենտար,
կարելի յեր վերականգնել արդյունաբերութիւ-
նը, վերջ տալ գործազրկութեան, ապահովել
աշխատանքի ինվալիդներին և այլն: Անհատա-
րակ յերր մի վորեւէ մեծ թիվ է ստաջ բերվում,
պետք է նման աշխատանք կատարել, այսինքն՝
մարմնավորել թիվը, «միս ու արյուն» տալ
նրան:

Փաստերն ու տեղեկութիւնները մեր գի-
տակցութեան մեջ ամենից լավ տեղավորվում են
այն ժամանակ, յերբ դրանք հաղորդվում են
վոչ միայն չոր ու ցամաք թվարկելով, այլ
պատկերավորումների միջոցով, յերբ յուրա-
ցուցվող տեղեկութիւնների մշակման գործո-
ղութեան մեջ մասնակցում են տեսողութիւնը,
լսողութիւնը, շոշափողութիւնը և յերբ տե-
ղեկութիւնների մշակման գործողութեան զու-
գակցում են շարժողական զգայութիւնները:
Այսպես. որինակ, մեր ցանքսերի տարածու-
թեան վիճակին վերաբերյալ հարցը հիշողու-
թեան մեջ ավելի լավ է մնում այն ժամանակ,
յերբ ունկնդիրը լսում է փաստը, տեսնում է
այդ փաստը ղիադրամի մեջ անցկացրած, կամ
գրատախտակի վրա գրած, և դեռ ավելի լավ,
յերբ ունկնդիրը, այդ բոլորից հետո, ինքն ել
գծագրում է այդ ղիադրամը և յեզրակացու-

թյունն անց ե կացնում տետրակի մեջ: Այստեղ կան տեսողական, յոդական, շոշափողական և չարթողական միացյալ զգայություններ, իսկ այս հանգամանքը նպաստում է, վոր հաղորդած նյութն ամենալավ կերպով յուրացվի և հիշողության մեջ պահվի:

6. ԶՐՈՒՅՅԻ ԿՈՆՍՊԵԿՏ ԿԱԶՄԵԼԸ

Զրույցի համար բոլոր նյութը, հաշվելով նաև իլյուստրատիվ նյութը, բնորոշումը՝ հետո՝ ղեկավարը պետք է սկսե կազմել զրույցի կանապեկոր: Կանապեկոր պետք է բնութագրի սրինակի համար, հետևյալ հարցերը.—

1. խնդրի անունը (թեման), 2. զրույցի խնդիրները, 3. զրույցի առանձին մասերի տնունները, 4. ինքը ղեկավարն ի՞նչ պետք է հաղորդե ունկնդիրներին, 5. այստեղ ի՞նչ իլյուստրատիվ նյութ կարելի չե ոգտագործել, 6. ինչպիսի՞ հարցեր կարելի չե տալ ունկնդիրներին և 7. զրույցի առաջին մասի հետևությունը—յեզրակացությունը: Այս ձևով մշակվում են նաև զրույցի 2, 3, և այլն մասերի կոնսպեկտները: Վերջապես ղեկավարը նշում է ընդհանուր հետևությունը—ամբողջ զրույցից հանած լոգունքը:

Այն ղեկավարը, վոր քաղաքարապմունքներ

տանելու մեջ մեծ փորձառություն չունի, հարկավոր է, վոր նա այսպիսի կոնսպեկտներ կազմի ամեն մի զրույցի համար: Յեթե միևնույն տեղն աշխատում են մի քանի ղեկավարներ, հարկավոր է, վորքան հնար է, կոնսպեկտը կազմել կոլլեկտիվ կերպով:

II. ԻՐՆԶՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ՏԱՆԵԼ ԶՐՈՒՅՅԸ ԱՐՏԱՔԻՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Նախակոչիկների քաղղեկն ամենից առաջ պետք է հիշի, վոր նախակոչիկների քաղաքարապմունքներին հատկացված ժամանակը չափազանց սահմանափակ է: Ուստի և տնտեսել ժամանակը, չվատնել իզուր, չտարվել կողմնակի խոսակցություններով, չուշանալ և թույլ չտալ ուշանալ ունկնդիրներին, ամեն որ կանոնավոր տանել քաղթամը, լինել ճշտապահ և սրինակելի—սրանք պետք է լինեն քաղղեկի գլխավոր խնդիրները:

Քաղղեկը կանխորեն հոգ է տանում, վոր բոլոր արտաքին պայմանները, վորոնք կարող են դործին արգելք լինել, հեռացված լինեն: Այս պես, կարող է պատահել, վոր պարտապմունքների համար չենք չլինի, ձեռնարկներ, իլյուստրացիաներ չլինեն: Նախակոչիկների անկարգապահությունը, պարտականություններ

չճանաչելը, ամեն բան հրամանատարական կազմի հետ խոսած, պարզած չլինելը և այլն նույնպես կարող են աշխատանքները խանգարել: Քաղցրեկի պլանի մեջ այս բոլորը պետք է կանխորեն նախատեսված լինին, մտածված: Նախակոչիկները պետք է նախազգուշացված լինին, պլանը կազմված՝ հրամանատարական կազմի հետ համաձայնության գալով:

ՇԵՆՔԻ

Շատ կարևոր է քաղաքապետներին համար համապատասխան միջավայր ստեղծելն ու չենք ընտրելը: Կեղտոտ չենք՝ մուխ, անհարմար ու անհաճելի, վորը չի զարգարված, վորտեղ չկան լոգոնքներ, պլակատներ, — չափազանց բացասական ազդեցություն կունենան ունկնդիրներին յուրացուցման գործողության վրա:

Համապատասխան չենքը, հարմար ու հաճելի, տաք, ուսման մթնոլորտ ստեղծող, նախակոչիկներին կը գրավե, նրանց կը հետաքրքրի, նրանց չի հոգնեցնի, այլ ընդհակառակը նրանց հնարավորություն կտա հանգրտանալու, նրանց մտավոր աշխատանքը կը բարձրանա, քաղհարցերը ակտիվորեն քննադատության կառնվեն և հետևապես կը բարձ-

րանա յուրացման գործողությունը: Անհրաժեշտ է պարապմունքները տանել 1-ին և 2-րդ աստիճանի դպրոցներում, ակումբներում, կարմիր անկյուններում, խրճիթ-ընթերցարաններում, «Կյուղացու տներում»: Որ ատաջ պիտի ընտրվի համապատասխան շենք, վորը պետք է հավաքել-մաքել, պարզարել, կախել համապատասխան պլակատներ, պատկերներ, դիագրամներ, վորոնք պատկերավորում են քաղաքապետներին:

ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Չափազանց կարևոր է, թե յե՞րը են տեղի ունենում քաղաքապետները, վո՞ր ժամերին: Կարմիր Բանակում յեղած քաղաքապետներին փորձից վաղուց արդեն հայտնի չէ, վոր ունկնդիրներն ավանդածն ավելի լավ յուրացնում են ուղղմական շարքային զբաղմունքներից ատաջ: Ռազմական շարքային պարապմունքները նախակոչիկներին հոգնեցնում են, և այդ պարապմունքներից հետո մտավոր աշխատանքը կը տա ավելի թույլ հետևանքներ: Ուստի, չափազանց կարևոր է, վոր քաղաքապետները տեղի ունենան այն ժամերին, յերբ նախակոչիկներն Փրզիքապես ավելի քիչ են լինում հոգնած — այն է՝ առավոտները, ուղղմական զբաղմունքներից ատաջ:

ԿԱՐԳԸ ՊԱՐԱՊԱՌՈՒՆՔՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Քաղաքապետներ անցնող խմբակները պետք է քիչ մարդուց բաղկացած լինեն (մաքսիմում 50 մարդուց)։ Փոքր խմբերն այն առավելություններն ունին, վոր աղբիւսի խմբակներում ավելի հեշտ է լինում նախակոչիկներին հասցնել ինքնագործունեյության, ստեղծվում են ընկերական հարաբերություններ, ղեկավարի համար հեշտ է լինում ճանաչել ունկնդիրներից ամեն մեկին տոանձին։

Պարապմունքների ժամանակ կարգ-կանոնը, նախակոչիկների կարգապահությունը, հետաքրքրությունն ու հարցասիրությունը՝ պարապմունքների հաջողության համար պարտադիր պայմաններ են։ Նախակոչիկների լսարանն ուսումնասիրելուց հետո՝ քաղղեկը պետք է խմանա, թե ով է ամենից ակտիվը, զարգացածը, ով ունի տեսողական հիշողություն (այսինքն՝ ավելի լավ է մտքում պահում պատկերների, իլյուստրացիաների վրա տեսածները), և դրա համաձայն քաղղեկն ունկնդիրներին նստեցնում է համապատասխան տեղերում։ Այն բոլորը, ինչ վոր կարող է խանդարել քաղաքապետներին խաղաղ և նորմալ ընթացքը, պետք է վերացվեն։ Այսպես, որի-

նակ, չի կարելի թույլ տալ պարապմունքի ժամանակ ծիւղել, խոսել, տեղից-տեղ անցնել, չենքից դուրս գալ և այլն։ Քաղղեկը պետք է միջոցներ ձեռք տանի, վոր պարապմունքների ժամանակ վոչ մի կողմնակի մարդ պարապմունքի սենյակով չանցնի, և վոչ մի կողմնակի աղմուկ պարապմունքներին չխանգարի։

Բայց միևնույն ժամանակ չի կարելի բանը հասցնել այն տեղ, վոր այս կարգ ու կանոնները խրտնեցնեն (մանավանդ գյուղացի յերթատաարդներին) և սոխպեն նրանց կուշուծից անել և իրանց հարկադրված դառլ։

ԼՍԱՐԱՆԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Քաղժամը հաջող տանելու հիմնական պայմանն է լսարանը ճանաչելը։ Լսարանը հարկավոր է ճանաչել և ուսումնասիրել հետևյալ հատկանիշներով.

ա) Սոցիալական վիճակն իմանալն անհրաժեշտ է, վորովհետեւ բանվորի ու գյուղացու, հողազուրկի ու կուրակի գիտակցությունը, կենսական փորձը, կենցաղը, պահանջները, հասարակական-քաղաքական շահերը տարբեր են։

բ) Պրոֆեսսիա, պարապմունքի տեսակը անհրաժեշտ է իմանալ պրոֆեսսիան և պարապմունքի տեսակը, վորովհետեւ միանգա-

մայն տարբեր են, որինակի համար, ծառայողների, գործակատարների, արդյունաբերական բանվորի և այլն շահերն ու հարցերը:

դ. Ազգային մոմենտ.—Մեր լսարանը բաղկացած է բազմազան տարրերից. ախտեղիան և՛ ուղրայինցիներ, և՛ վելիկոուսներ, և՛ հրեաներ, և՛ բելուսներ, թաթարներ, բաշկիրներ և այլն: Ամեն մի ազգություն կրում է անցյալի ազգային ճնշման կնիքը: Պետք է հաշվի առնել ազգային առանձնահատկությունները և դրանց համապատասխան քաղաքական դատարարակության այնպիսի մեթոդներ կիրառել, վորոնք քաղաքապետներն ազգային լավ յուրացնելու գործողությունը ազատազեն: Որինակ, լսարանի մի մասը ուսուներեն լավ չգիտե, պարզ է, վոր ազգային լավ կը լինի այդպիսիներին դատել, առանձին խմբակ կազմել և նրանց հետ պարապել իրանց մայրենի լեզվով: Ուրիշ վարիանտ—որինակ. խառն ազգային լսարանի մեծ մասը արդյունաբերական բանվորներ են, վորոնք գիտեն ուսուց լեզուն. պարզ է, վոր ազգային լավ է այդ լսարանը խմբերի չբաժանել, այլ ուղղորդելու դարձնել ինտերնացիոնալ դատարարակության մեթոդների և յեղանակների վրա:

դ. Զարգացումն ու կրթութունը.—Լսարանի զարգացումն ու կրթությունը հարկավոր է հաշվի առնել նրա համար, վոր միանգամայն տարբեր լեզվով (վոճով) պետք է խոսել, նաև թե լսարանը տարրակա՞ն, թե միջնակարգ կրթություն ունի: Լինում են քաղաքականապես լավ զարգացածներ, բայց կրթությամբ թույլ: Այդ առանձնահատկություններին համապատասխան քաղաքական պետք է հարմարվի խոսելու և իր գրույցները տանելու համար: Որինակ, ուսանող յերիտասարդների հետ, պարապելիս՝ պետք է քաղգրագիտություն ազգային քիչ ժողովրդականացրած, բայց ազգային շատ հիմնավորված ազանդել:

ե. Տեղը.—Տվյալ տեղի քաղաքական և տնտեսական առանձնահատկությունները նույնպես հարկավոր է հաշվի առնել և դրանց համապատասխան՝ փաստերը, իլյուստրացիաները և կոնկրետ որինակները, վորոնք պատկերավորում են քաղաքապետները, հաղորդել այնպես, վոր դրանք նախակոչիկների համար հասկանալի լինին ըստ տեղական կյանքի պայմանների:

զ. Նախագորակոչյան պատրաստության կենցաղային առանձնահատկությունները.—Քաղաքին առանձին ուղղորդյուն պետք է

դարձնի նախակոչիկները՝ դորանոցային նիստու-
ու կացի, նրանց կյանքի, նրանց բարոյական-
քաղաքական վիճակի ուսումնասիրութեան վրա
և այդ մոմէնտները հաշիւի առնելով՝ քաղցրույ-
ցի նյութի դարձնե այս կամ այն հարցը:

ԶՐՈՒՅՅԸ ՏԱՆԵԼՈՒ ՅԵՂԱՆԱԿԸ

Մեր պայմաններում աշխատանքի սովորից
հնարավոր և սովորից հարմար ձևը կը լինի
զրույցի հարց ու պատասխանի ձևը, յերբ դե-
կավարն ունկնդիրներին հարցեր և աստիճա-
րում, վորոնց նրանք պետք և պատասխանեն, և
այս ձևով զրույցից հանվում և այն յեզրակա-
ցութեանը, վոր նշած և լինում գեկավարը: Ի
հարկե, հարցուպատասխանի այս ձևին տեղ-
տեղ կարելի յե միացնել ավանդման նաև ուրիշ
յեղանակները մասնիկներ:

Ինչո՞ւմն և զրույցի առավելութեանը: Մեր
ունկնդիրները հասակավորներ են, իրանց
կյանքում դործ են ունեցել մեր զրույցների
ծրագիրը կազմող հարցերի մեծ մասի հետ:
Նրանք փորձեր են արել այդ հարցերը բացատ-
րելու՝ ըստ իրանց հասկացողութեան:

Շատ անգամ, իհարկե, այդ բացատրու-
թեաններն անճիշտ են յեղել, և հասակավորնե-
րի հետ պարտապէս՝ դործի դժվարութեանը

հենց այդ անճիշտ բացատրութեանները նրանց
զլխից հանելն և, վորից հետո միայն հեշտ կը
լինի նրա տեղը դնել ուրիշը: Այստեղ շատ ան-
գամ քանդելն ավելի դժվար և, քան նորից շի-
նելը, ստեղծելը: Սակայն այսպես, թե այնպես
մեր ունկնդիրը կենսական փորձ ունի և նա
պահանջ և զգում քննվող հարցերի առթիվ իր
մտքերն արտահայտելու: Բայց մեր ունկնդիրը
մեծ մասամբ սովոր չե իր մտքերն ար-
տահայտել հրապարակորեն, նա շատ անգամ
չի կարողանում իր մտքերը շարահայտել, վոր
հասկանալի խոսք լինի: Ահա այստեղ և, վոր
դեկավարի հարցերն ոգնում են նրան խոսելու:
Այդ հարցերն տալիս են նրան իր մտքերն ար-
տահայտելու պլանը—կարգը, ոգնում են
նրան հարցն ամեն կողմից լավ քննել, ոգնում
են ուշադրութեանը կենտրոնացնելու ամենա-
զրկնաւորի վրա, չցրվելով մանր-մուկ բանե-
րով:

Զրույցը տանելու ժամանակ պետք և յեւա-
կես ունենալ ունկնդիրներին արդեն հայտնին:
Այդ կը նշանակե, վոր դեկավարը, նախքան իր՝
տեղեկութեաններ, փաստեր, հետեւութեաններ
հաղորդելը, պետք և փորձե իմանալու—թե
ի՞նչ և հայտնի նրանց, ունկնդիրներին, և հայտ-
նին յեւակես ունենալով, տանի իր հետագա

զրույցը։ Այսպես, որինակ, մեզ հարկավոր է
Լեհաստանի մասին զրույց ունենալ, դրա հա-
մար զեկավարը հարցերի միջոցով աշխատում
է պատասխան ստանալ, վոր մենք կովել ենք
Լեհաստանի դեմ։

Այս ձևով ունկնդիրներն արդեն կարծիք
են կազմում, վոր պանական Լեհաստանը մեր
թշնամին է։ Այս յեւակեա ունենալով, հարկա-
վոր է կազմել զրույցը, բացատրել, թե ինչու
Լեհաստանը մեր թշնամին է, ինչ գեր է խա-
ղում բուրժուական Ֆրանսիան Լեհաստանի
հետ ունեցած մեր փոխհարաբերությունների
մեջ և այլն։

Ապա պետք է ուսուցման ժամանակ մոտի-
կից հեռուն դնալ։ Այս սկզբունքը պետք է
ճիշտ ըմբռնել։ Որինակ, զրույցներ ենք տա-
նում խորհրդային իշխանության խնդիրների
մասին։ Յեթե մենք այս հարցը քննության առ-
նենք, կենտրոնացնելով նախ մեր բոլոր ու-
շաղբությունը խորհրդային իշխանության
խնդիրների վրա ավյալ գյուղում, քաղաքում,
այն ժամանակ ունկնդիրը աչքաթող կանե
խորհրդային իշխանության ամենագլխավոր
խնդիրներից մինը—մեր միության պաշտպա-
նության խնդիրը։ Չե՞ վոր նախակոչիկի գյու-
ղում կամ գյուղի մոտ արտաքին թշնամի չկա,

և նրա տեսողության սահմանից պաշտպանու-
թյան դործը դուրս կը մնա։ Իսկ առանց պաշտ-
պանության խնդիրը հատկանալու, նրա համար
միանգամայն պարզ չի լինիլ, թե ինչու խոր-
հրդային իշխանությունը չի կարող գյուղա-
տրնտեսական միասնական հարկը պակսեցնել,
նրա համար պարզ չի լինիլ, թե ինչու ավյալ
չըջանում արտոնություն ունեցողը կարմիր
Բանակ է մտել և այլն։ Այստեղից հեռում է,
վոր մենք պետք է նախակոչիկի բոլոր ուշա-
ղբությունը հենց սկզբից կենտրոնացնենք կար-
միր Բանակի կարեւորագույն, ընդհանուր հան-
րապետական խնդիրների վրա։ Յեւ միայն այդ
Փոնի վրա պետք է քննել, ինչպես լավ կամ վատ
որինակ, այն մերձավորը, վոր շրջապատում է
նախակոչիկին, ինչպես իւրուստրացիա խորհրդ-
դային շինարարության համար։

Ղեկավարների առաջարկած հարցերի մեծ
մասը, ընդհանուր առմամբ, ունկնդիրներին
մոռեցնում են վորոշ հետեւության։ Այդպիսի
հարցերին ասում ենք «վրա քցող» հարցեր։
Սակայն բացի այդպիսի հարցերից՝ ժամանակ-
ժամանակ պետք է նաև այնպիսի հարցեր տալ,
վոր նախակոչիկներն արտահայտեն նաև իրանց
սեփական մտքերը՝ զրույցի ելությունն ըմ-
բռնելու մասին։ Այդպիսի հարցեր պետք է ա-

առջարկել ավելի պատրաստված և ակտիվ ունեցողներին:

Ի՞նչ ԿԱՐԳՈՎ ՊԵՏՔ Ե ՏԱՆԵԼ ԶՐՈՒՅՑԸ

Նախակուշիկները հետ զրույցները հարցերի ցիկլի (խմբերի) ձև ունին: Յուրաքանչյուր ցիկլի զրույցները մշակելիս՝ պետք է հենց սկիզբից նախընթաց զրույցի հետ կապել: Դրանից հետո ղեկավարն ասում է, վոր հարկավոր է յերկու-յերեք հիմնական հարցեր, — ամբողջ զրույցն այդքան մասերի ել բաժանվում է, — քննության ասնել: Այդ կարևոր է, վորովհետև հետև նախակուշիկներն իրանց հարցերով ել առաջ չեն վազիլ, բացի այդ նրանք կիմանան, վոր իրանց հետաքրքրող հարցերն աչքաթող չեն անվիլ: Վերջապես այդ նրանց սզնում է՝ կենտրոնանալ վորոշ հարցերի վրա:

Ապա ղեկավարն անցնում է զրույցի առաջին մասի մշակման, դրա համար «վրա քցող» հարցեր է առարջարկում ավելի թույլ ունկրողներին: Ինքնուրույնաբար մտածել պահանջող հարցերը նա տալիս է լսարանի ավելի դարպացած մասին: Լսարանին արդեն հայտնի նյութի մասին հարցերը կարելի չի առաջարկել վոչ թե առանձին ունկնդիրներին, այլ ամբողջ խորանին: ղեկավարը միայն պետք է ուշադիր լի-

նի, վոր հարցին խիապես բոլորը պատասխանեն, և վոր պատասխանն անկարգ աղմուկի բնույթ չունենա: Հարցերի ընդմիջումներին ղեկավարն ինքը հաղորդում է փաստեր և թվեր, կարգում է գեղարվեստական նյութը, յեթե հնարավորութուն կա, դրում է թվերը դրատախտակի վրա: Առանձնապես կարևոր փաստերը, վորոնք զրույցն բմբռնելու բանալի չեն տալիս ունկնդիրներին, պետք է հաղորդեն հենց իրանք՝ քաղցեկները:

Զրույցի առաջին մասի մշակումը վերջացնելուց հետո՝ ղեկավարը հանում է յեզրակացութունը, վորով համառոտ մեկ-յերկու նախադասություններով մշակածն ի մի յե ամփոփվում: Նպատակահարմար է՝ դրանից հետո տալ համապատասխան պայծառ լողունդ, ընկ. Լենինի ճառերից կարճ և պայծառ քաղվածք:

Այսպես մշակվում են զրույցի նաև մնացած մասերը: Զրույցի բոլոր մասերը մշակելուց հետո՝ ղեկավարը զրույցից ընդհանուր հետեւութուն է հանում:

Յեթե պարագաները ներեն, այն ժամանակ լավ կը լինի պատրաստել համապատասխան լողունդներ, դրած թղթի կամ գրատախտակի վրա:

ՆՅՈՒԹԸ ՅՈՒՐԱՅՆԵԼՈՒ ՍՏՈՒԳՈՒՄ

Ուսուցման ժամանակը կարճ լինելու հետևանքով, նույնպես և նախազորակոչյան պատրաստութեան քիչ լինելու պատճառով—նախակոչիկի մեջ առաջ բերել հաստատուն խորհրդային տրամադրութիւն, նախակոչիկի կամքն ամրացնել՝ բոլոր ուժերով պաշտպանելու խորհրդային իշխանութիւնը,—անհրաժեշտ է՝ ունկնդիրների քաղաքագիտական գիտելիքներն ստուգելու համար քննութիւններ (եկզամեն) կատարել, վարտեղ ամեն մի նախակոչիկ առանձին—առանձին յենթարկվել հարցափորձի: Սակայն մենք պետք է ընդհանուր ճիշտ գաղափար կազմենք, թե ամբողջ խմբակին ի՞նչպես և յուրացրել նյութը: Իսկ դրան մենք կարող ենք հասնել. նախ՝ սկզբում հարցեր առաջարկելով վերջին անգամ անցած ի մասին, և՛ յերկրորդ. զրույցի ժամանակ մենք գործ ենք ունենում արդեն մշակված նյութի հետ, այստեղ ղեկավարը կարող է մի քանի հարցերով ստուգել, թե ինչպես և յուրացված այդ նյութը:

Որինակ՝ զրույցը վերաբերում է Լեհաստանին. մենք ասում ենք, վոր Լեհաստանում 20,000 կալվածատերեր զավթել են նրանց յեր-

կրի ամբողջ հողի կեսը. այսինքն՝ այնքան հող ունեն, վորքան 16 միլիոն ղյուղացիները: Ղեկավարը դրան զուգընթաց հարց է տալիս, թե Ռուսաստանում ցարի ժամանակ հողն ո՞ւմ էր պատկանում, կարո՞ղ է արդյոք մեկը խորհրդային Ռուսաստանում մեծ հողամասեր գնել և այլն: Այս բոլորը մեզ հնար կտան ստուգելու նախընթաց զրույցների ժամանակ յուրացրած բաժինը:

Յեւ վերջապես ստուգումներ կարելի չեն կատարել արտադրողական աշխատանքի ձեռք լինինյան անկյունում, կազմակերպելով հարցերի ու պատասխանների յերեկո, մրցանակների բաշխում՝ տվյալ հարցին լավագույն պատասխանը տվողներին, քաղվիճակախաղ և այլն: Այդ ստուգումների ժամանակ հարցերը պետք է ընդգրկեն և՛ նոր մշակված նյութը, և՛ առաջուց անցածը: Այդպիսով մենք կունենանք ուղիղ ընդհանուր պատկեր կատարված աշխատանքների հետևանքների և խմբակի յուրացման մասին:

3. ԾՐԱԳՐԻ ՀՈՐԻՆՎԱԾՔԸ

Նախակոչիկների համար ծրագիրը կազմված է համակենտրոն յեղանակով, այսինքն՝ այն հարցերը, վորոնք չոչափված են ուսուց-

ման առաջին տարվա ծրագրում, խորացված
զբոլում են նաև ուսուցման յերկրորդ տարվա
ծրագրի մեջ: Բոլոր զբույցները ժամային են,
այսինքն մի ժամվա տեղում թյուն ունեն: Մրա-
զրային զբույցներով չբռնված ժամերը (ա-
զատ մնացած ժամերը) առաջին տարում 11
ժամ, յերկրորդում՝ 8 ժամ—զեկավարների
համար պահեստի ժամեր են, և պետք և ոգտա-
գործվեն ամենազբավար զբույցների համար,
նույնպես և յերկրի ընթացիկ կյանքին վերա-
բերյալ հարցերի մասին կազմված զբույցների
համար: Այն ժամերը, վերոնք հատկացված են
կրկնությունների, հավանորեն մեծ մասով
պիտի ոգտագործվեն հիմնական զբույցներ
տանելու համար, մանավանդ ուսուցման յերկ-
րորդ տարում: Առհասարակ կրկնությունը պի-
տի անել չարունակ ծրագիրն անցնելու հետ
զուգընթացաբար. այդ հանգամանքը կը նը-
պաստե ծրագրի հիմնական մոմենտները յու-
րացնելուն:

Հանր. Ռազմհեղխորհրդի քաղվարչություն
Ագիտ-պրոպրաժին

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0047985

41. 284